

ประกาศกระทรวงสาธารณสุข

เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขของผลิตภัณฑ์สมุนไพรขายทั่วไป

พ.ศ. ๒๕๖๙

โดยที่เป็นการสมควรปรับปรุงหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขของผลิตภัณฑ์สมุนไพรขายทั่วไป ให้มีความเหมาะสมและเพื่อประโยชน์ในการเข้าถึงผลิตภัณฑ์สมุนไพรของผู้บริโภค

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๕ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๖ (๙) และ (๑๐) แห่งพระราชบัญญัติ ผลิตภัณฑ์สมุนไพร พ.ศ. ๒๕๖๒ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข โดยคำแนะนำของคณะกรรมการ ผลิตภัณฑ์สมุนไพร ในการประชุมครั้งที่ ๔/๒๕๖๘ เมื่อวันที่ ๑๓ สิงหาคม ๒๕๖๘ จึงประกาศไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ประกาศนี้เรียกว่า “ประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขของผลิตภัณฑ์สมุนไพรขายทั่วไป พ.ศ. ๒๕๖๙”

ข้อ ๒ ประกาศนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ข้อ ๓ ให้ยกเลิก

(๑) ประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขของผลิตภัณฑ์สมุนไพรขายทั่วไป ลงวันที่ ๒๒ มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๔

(๒) ประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขของผลิตภัณฑ์สมุนไพรขายทั่วไป (ฉบับที่ ๒) ลงวันที่ ๒๗ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๔

(๓) ประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขของผลิตภัณฑ์สมุนไพรขายทั่วไป (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๖

(๔) ประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขของผลิตภัณฑ์สมุนไพรขายทั่วไป (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๖๗

ข้อ ๔ ในประกาศนี้

“ผลิตภัณฑ์สมุนไพรขายทั่วไป” หมายความว่า ผลิตภัณฑ์สมุนไพรที่ขายได้ทั่วไป โดยผู้ขาย ไม่ต้องมีใบอนุญาตขาย

“ยาจากสมุนไพร” หมายความว่า ผลิตภัณฑ์สมุนไพรตามความใน (๑) ของบทนิยามคำว่า “ผลิตภัณฑ์สมุนไพร” ตามมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติผลิตภัณฑ์สมุนไพร พ.ศ. ๒๕๖๒

“ผลิตภัณฑ์สมุนไพรเพื่อสุขภาพ” หมายความว่า ผลิตภัณฑ์สมุนไพรตามความใน (๒) ของบทนิยามคำว่า “ผลิตภัณฑ์สมุนไพร” ตามมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติผลิตภัณฑ์สมุนไพร พ.ศ. ๒๕๖๒

“การเปลี่ยนรูปสมุนไพรอย่างง่าย” หมายความว่า การทำให้แห้ง การตัด หรือการทำด้วยวิธีอื่นใด เพื่อให้ชิ้นเล็กลงแต่ยังมีลักษณะที่มองด้วยตาเปล่าแล้วคาดหมายได้นำนมาจากส่วนของสมุนไพร

และการบรรจุใส่ภาชนะเพื่อการเก็บรักษาหรือการขนส่ง แต่ไม่รวมถึงการเปลี่ยนรูปสมุนไพรหลายชนิดเข้าด้วยกัน

“อาการไม่พึงประสงค์ที่ร้ายแรง” หมายความว่า เหตุการณ์ไม่พึงประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่งที่เกิดขึ้น ดังนี้

(๑) เสียชีวิต เมื่อการเสียชีวิตนั้นอาจเป็นผลมาจากเหตุการณ์ไม่พึงประสงค์ที่เกิดขึ้น หรืออาจเกี่ยวข้องกับการใช้ผลิตภัณฑ์สมุนไพรนั้น

(๒) อันตรายถึงชีวิต เมื่อผู้บริโภคมีความเสี่ยงสูงต่อการเสียชีวิต ณ เวลาที่เกิดเหตุการณ์จากการใช้ผลิตภัณฑ์สมุนไพร เช่น เกิดภาวะช็อกจากปฏิกิริยาภูมิแพ้รุนแรง ภาวะหยุดหายใจ เป็นต้น

(๓) ต้องเข้ารับการรักษาในโรงพยาบาล หรือเพิ่มระยะเวลาในการรักษาในโรงพยาบาลนานขึ้นจากการใช้ผลิตภัณฑ์สมุนไพร

(๔) ความพิการถาวร หรือไร้ความสามารถ เมื่อเหตุการณ์ไม่พึงประสงค์ที่เกิดขึ้นจากการใช้ผลิตภัณฑ์สมุนไพรเป็นผลให้บุคคลดังกล่าว ไม่สามารถดำรงชีวิตตามปกติส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงแบบถาวรหรืออย่างมีนัยสำคัญทำให้เกิดความเสียหาย หรือการทำลายโครงสร้างหน้าที่ของร่างกายผู้บริโภค หรือความสามารถ หรือคุณภาพชีวิตของผู้บริโภค เช่น ตาบอด ไตวาย เป็นต้น

(๕) ความผิดปกติแต่กำเนิด หรือทารกวิรูป เมื่อสงสัยว่า ผู้บริโภคได้รับผลิตภัณฑ์สมุนไพรก่อนการตั้งครรภ์หรือในระหว่างการตั้งครรภ์แล้วส่งผลให้เกิดความผิดปกติแต่กำเนิดของทารกหรือทารกวิรูป

ข้อ ๕ ให้ผลิตภัณฑ์สมุนไพรดังต่อไปนี้ เป็นผลิตภัณฑ์สมุนไพรขายทั่วไป

๕.๑ ยาจากสมุนไพร ดังต่อไปนี้

(๑) ยาจากสมุนไพรในรายการตามบัญชี ๑ แนบท้ายประกาศนี้

(๒) ยาจากสมุนไพรนอกจาก (๑) จะต้องมีเงื่อนไข ดังต่อไปนี้

(ก) เป็นยาที่ใช้สำหรับอาการหรือโรคที่ประชาชนสามารถวินิจฉัยเบื้องต้นได้ด้วยตนเอง และมีสรรพคุณตามบัญชี ๒ แนบท้ายประกาศนี้

(ข) เป็นยาที่มีวิธีการใช้ที่ไม่ซับซ้อน ผู้ใช้ยาสามารถปฏิบัติตามที่ระบุไว้ในฉลากและเอกสารกำกับผลิตภัณฑ์ได้อย่างถูกต้อง

(ค) เป็นยาที่ไม่ต้องมีการติดตามผลการรักษาโดยผู้ประกอบวิชาชีพ หรือผู้ประกอบโรคศิลปะ

(ง) เป็นยาที่ไม่ก่อให้เกิดอาการไม่พึงประสงค์ที่ร้ายแรงและไม่มีอันตรกิริยากับผลิตภัณฑ์สุขภาพอื่นอย่างร้ายแรง โดยเฉพาะในกลุ่มผู้สูงอายุ หญิงตั้งครรภ์ หญิงให้นมบุตร และผู้ที่มีความผิดปกติของตับและไต ตามองค์ความรู้การแพทย์แผนไทย หรือตามหลักฐานเชิงประจักษ์

(จ) มีขนาดบรรจุเหมาะสมที่จะใช้เพื่อการรักษาด้วยตนเอง

(ฉ) ไม่เป็นยาที่อาจนำไปใช้ในทางที่ผิด ไม่เหมาะสมซึ่งก่อให้เกิดอันตราย หรือผลกระทบทางลบต่อสังคม

๕.๒ ผลิตภัณฑ์สมุนไพรเพื่อสุขภาพที่มีเงื่อนไข ดังต่อไปนี้

(๑) เป็นผลิตภัณฑ์ที่ไม่ก่อให้เกิดอาการไม่พึงประสงค์ที่ร้ายแรง และไม่มีอันตรายกิริยากับผลิตภัณฑ์สุขภาพอื่นอย่างร้ายแรง โดยเฉพาะในกลุ่มผู้สูงอายุ หญิงตั้งครรภ์ หญิงให้นมบุตร และผู้ที่มีความผิดปกติของตับและไต ตามหลักฐานเชิงประจักษ์

(๒) ไม่เป็นผลิตภัณฑ์ที่อาจมีการนำไปใช้ในทางที่ผิด ไม่เหมาะสมซึ่งก่อให้เกิดอันตราย หรือผลกระทบทางลบต่อสังคม

๕.๓ ผลิตภัณฑ์สมุนไพรที่ได้จากการเปลี่ยนรูปสมุนไพรอย่างง่าย เว้นแต่ที่มีการกำหนดเงื่อนไขตามที่สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาประกาศกำหนด

ข้อ ๖ ผลิตภัณฑ์สมุนไพรขายทั่วไปตามข้อ ๕.๑ (๑) ต้องมีขนาดและวิธีใช้ ข้อห้ามใช้ คำเตือน ข้อควรระวัง อาการไม่พึงประสงค์ และการเก็บรักษาตามประกาศกระทรวงสาธารณสุข เกี่ยวกับการจัดแจ้งผลิตภัณฑ์สมุนไพร และมีชื่อ กรรมวิธีการผลิต และขนาดบรรจุ ตามที่ได้รับ ความเห็นชอบจากสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา

ข้อ ๗ ผลิตภัณฑ์สมุนไพรขายทั่วไปตามข้อ ๕.๑ (๒) และข้อ ๕.๒ ต้องมีชื่อ สูตร ส่วนประกอบ กรรมวิธีการผลิต สรรพคุณ ข้อบ่งใช้หรือข้อความกล่าวอ้างทางสุขภาพ ขนาดและวิธีใช้ ข้อห้ามใช้ คำเตือน ข้อควรระวัง อาการไม่พึงประสงค์ การเก็บรักษาและขนาดบรรจุ ตามที่ได้รับ ความเห็นชอบจากสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา

ข้อ ๘ ผลิตภัณฑ์สมุนไพรตามข้อ ๕.๑ และข้อ ๕.๒ อาจมีส่วนประกอบอื่นได้ เช่น วัตถุกันเสีย วัตถุแต่งสี กลิ่นรส ทั้งนี้ ต้องได้รับความเห็นชอบจากสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา

ข้อ ๙ ผลิตภัณฑ์สมุนไพรขายทั่วไปตามข้อ ๕.๑ และข้อ ๕.๒ ต้องมีฉลากซึ่งแสดงรายละเอียด ตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนดในมาตรา ๑๕ (๗) แห่งพระราชบัญญัติผลิตภัณฑ์สมุนไพร พ.ศ. ๒๕๖๒

ข้อ ๑๐ ให้ผลิตภัณฑ์สมุนไพรขายทั่วไปที่ขึ้นทะเบียนตำรับ แจ้งรายละเอียด หรือจัดแจ้ง ผลิตภัณฑ์สมุนไพรไว้ก่อนวันที่ประกาศนี้มีผลใช้บังคับถือเป็นผลิตภัณฑ์สมุนไพรขายทั่วไปตามประกาศนี้

ประกาศ ณ วันที่ ๒๐ มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๙

พัฒนา พร้อมพัฒน์

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข

บัญชีแนบท้ายประกาศกระทรวงสาธารณสุข
เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไขของผลิตภัณฑ์สมุนไพรขายทั่วไป
พ.ศ. ๒๕๖๙

บัญชี ๑ รายการยาจากสมุนไพรที่เป็นผลิตภัณฑ์สมุนไพรขายทั่วไป
๑. ยาจากสมุนไพร ประเภทตำรับยาแผนไทย

๑. ยาประสะไพล

๑. ชื่อยา ยาประสะไพล

๒. สูตรตำรับยา

ตัวยาลำคัญ

ลำดับ	ตัวยา	ส่วนที่ใช้	น้ำหนักยา ๑๖๒ กรัม
๑	ไพล	เหง้า	๘๑ กรัม
๒	กระเทียม	หัว	๘ กรัม
๓	เกลือสินเธาว์*	-	๘ กรัม
๔	ขมิ้นอ้อย	เหง้า	๘ กรัม
๕	ขิง	เหง้า	๘ กรัม
๖	ดีปลี	ข้อผลที่โตเต็มที่	๘ กรัม
๗	เทียนดำ	เมล็ด	๘ กรัม
๘	พริกไทยล่อน	เมล็ดจากผลสุก	๘ กรัม
๙	มะกรูด	ผิว**	๘ กรัม
๑๐	ว่านน้ำ	เหง้า	๘ กรัม
๑๑	หอม	หัว	๘ กรัม
๑๒	การบูร	-	๑ กรัม

* เกลือสินเธาว์ที่ใช้เป็นเกลือภูเขาหรือเอือด เช่น เกลือสินเธาว์จากอำเภอบ่อเกลือ จังหวัดน่าน, อำเภอนาแห้ว จังหวัดเลย อำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี

** ผิวมะกรูดอาจมีส่วนของเปลือกผลชั้นกลาง (Mesocarp) ที่ไม่สามารถแยกออกได้ ติดมาบ้าง

๓. สรรพคุณ

บรรเทาอาการปวดประจำเดือน แก้กษุมมาไม่สม่ำเสมอหรือมาน้อยกว่าปกติ ขับน้ำคาวปลาในหญิงหลังคลอดบุตร แก้กูกเสียด

๒. ยาจันทลีลา

๑. ชื่อยา ยาจันทลีลา

๒. สูตรตำรับยา

ตัวยาลำคัญ

ลำดับ	ตัวยา	ส่วนที่ใช้	น้ำหนักยา ๙๙ กรัม
๑	กระดอม	ผล*	๑๒ กรัม
๒	โกฐเขมา	เหง้า	๑๒ กรัม
๓	โกฐจุฬาลัมพา	ส่วนเหนือดิน	๑๒ กรัม
๔	โกฐสอ	ราก	๑๒ กรัม
๕	จันทน์ขาว	แก่น	๑๒ กรัม
๖	จันทน์แดง หรือ ลักจั่น	แก่น (จันทน์แดง) หรือ แก่นที่มีรากลง (ลักจั่น)	๑๒ กรัม
๗	บอระเพ็ด	เถา	๑๒ กรัม
๘	ปลาไหลเผือก	ราก	๑๒ กรัม
๙	พิมเสน	-	๓ กรัม

* ผลกระดอมไม่ใช้ผลสุก เนื่องจากผลสุกจะมีพิษ

๓. สรรพคุณ

บรรเทาอาการไข้ตัวร้อน ไข้เปลี่ยนฤดู

๓. ยาประสะเปราะใหญ่

๑. ชื่อยา ยาประสะเปราะใหญ่

๒. สูตรตำรับยา

ตัวยาลำคัญ

ลำดับ	ตัวยา	ส่วนที่ใช้	น้ำหนักยา ๘๐ กรัม
๑	เปราะหอม	เหง้า	๔๐ กรัม
๒	กระวาน	ผล	๒ กรัม
๓	กานพลู	ดอกตูมก่อนบาน	๒ กรัม
๔	โกฐเขมา	เหง้า	๒ กรัม
๕	โกฐจุฬาลัมพา	ส่วนเหนือดิน	๒ กรัม
๖	โกฐเชียง	รากแขนง	๒ กรัม
๗	โกฐสอ	ราก	๒ กรัม
๘	โกฐหัวบัว	เหง้า	๒ กรัม
๙	จันทน์แดง หรือ ลักจั่น	แก่น (จันทน์แดง) หรือ แก่นที่มีรากลง (ลักจั่น)	๒ กรัม
๑๐	จันทน์เทศ	แก่น	๒ กรัม
๑๑	ดอกจันทน์	เยื่อหุ้มเมล็ด	๒ กรัม
๑๒	เทียนขาว	ผล	๒ กรัม
๑๓	เทียนขาวเปลือก	ผล	๒ กรัม
๑๔	เทียนดำ	เมล็ด	๒ กรัม
๑๕	เทียนแดง	เมล็ด	๒ กรัม
๑๖	เทียนตาตั๊กแตน	ผล	๒ กรัม

ลำดับ	ตัวยา	ส่วนที่ใช้	น้ำหนักยา ๘๐ กรัม
๑๗	บัวหลวง	เกสรเพศผู้	๒ กรัม
๑๘	บุนนาค	ดอก	๒ กรัม
๑๙	พิทูร	ดอก	๒ กรัม
๒๐	ลูกจันทน์	เมล็ด	๒ กรัม
๒๑	สารภี	ดอก	๒ กรัม

๓. สรรพคุณ

ถอนพิษตานซางสำหรับเด็ก ซึ่งมีอาการ ปวดท้อง ท้องอืดท้องเฟ้อ ถ่ายเหลวกะปริบกะปรอย เบื่ออาหาร เป็นต้น

๔. ยาหอมอินทจักร์

๑. ชื่อยา ยาหอมอินทจักร์

๒. สูตรตำรับยา

ตัวยาสาคัญ

ลำดับ	ตัวยา	ส่วนที่ใช้	น้ำหนักยา ๙๘ กรัม
๑	กระดอม	ผล*	๒ กรัม
๒	กระดังงา	ดอก	๒ กรัม
๓	กระลำพัก	แก่นที่มีราลง	๒ กรัม
๔	กระวาน	ผล	๒ กรัม
๕	กฤษณา	แก่นที่มีราลง	๒ กรัม
๖	กานพลู	ดอกตูมก่อนบาน	๒ กรัม
๗	กำยาน	ยางจากต้น	๒ กรัม
๘	โกฐกระดุก	ราก	๒ กรัม
๙	โกฐกักรา	ปุ่มหูด	๒ กรัม
๑๐	โกฐก้านพร้าว	รากและเหง้า	๒ กรัม
๑๑	โกฐเขมา	เหง้า	๒ กรัม
๑๒	โกฐจุฬาลัมพา	ส่วนเหนือดิน	๒ กรัม
๑๓	โกฐเชียง	รากแขนง	๒ กรัม
๑๔	โกฐน้ำเต้า	รากและเหง้า	๒ กรัม
๑๕	โกฐพุงปลา	ปุ่มหูด	๒ กรัม
๑๖	โกฐสอ	ราก	๒ กรัม
๑๗	ขอนดอก	แก่นที่มีราลง	๒ กรัม
๑๘	ชิง	เหง้า	๒ กรัม
๑๙	คำไทย	ดอก	๒ กรัม
๒๐	จันทน์แดง หรือ ลักจัน	แก่น (จันทน์แดง)หรือ แก่นที่มีราลง (ลักจัน)	๒ กรัม

ลำดับ	ตัวยา	ส่วนที่ใช้	น้ำหนักยา ๙๘ กรัม
๒๑	จันทน์เทศ	แก่น	๒ กรัม
๒๒	จำปา	ดอก	๒ กรัม
๒๓	เจตมูลเพลิงแดง	ราก	๒ กรัม
๒๔	ข้าพลุ	ราก	๒ กรัม
๒๕	ชะลูด	เปลือกเถา	๒ กรัม
๒๖	ดอกจันทน์	เยื่อหุ้มเมล็ด	๒ กรัม
๒๗	ดีปลี	ข้อผลที่โตเต็มที่	๒ กรัม
๒๘	เทียนขาว	ผล	๒ กรัม
๒๙	เทียนขาวเปลือก	ผล	๒ กรัม
๓๐	เทียนดำ	เมล็ด	๒ กรัม
๓๑	เทียนแดง	เมล็ด	๒ กรัม
๓๒	เทียนยาวพาดิ	ผล	๒ กรัม
๓๓	บอระเพ็ด	เถา	๒ กรัม
๓๔	บุณฑาค	ดอก	๒ กรัม
๓๕	ฝางเสน	แก่น	๒ กรัม
๓๖	พิกุล	ดอก	๒ กรัม
๓๗	พิมเสน	-	๒ กรัม
๓๘	มวกขาว	เถา	๒ กรัม
๓๙	มวกแดง	เถา	๒ กรัม
๔๐	มะลิ	ดอก	๒ กรัม
๔๑	ย่านาง	ราก	๒ กรัม
๔๒	ลำพันแดง	เหง้า	๒ กรัม
๔๓	ลูกจันทน์	เมล็ด	๒ กรัม
๔๔	ลูกผักชีลา	ผล	๒ กรัม
๔๕	ดีวัว	ถุงน้ำดี	๒ กรัม
๔๖	สมุลแว้ง	เปลือกต้น	๒ กรัม
๔๗	สะค้าน	เถา	๒ กรัม
๔๘	สารภี	ดอก	๒ กรัม
๔๙	อบเชย	เปลือกต้น	๒ กรัม

* ผลกระดอมไม่ใช้ผลสุก เนื่องจากผลสุกจะมีพิษ

๓. สรรพคุณ

แก้ลมบาดทะจิต แก้คลื่นเหียนอาเจียน แก้ลมจุกเสียด

๕. ยาเหลืองปิดสมุทร

๑. ชื่อยา ยาเหลืองปิดสมุทร

๒. สูตรตำรับยา

ตัวยาสาคัญ

ลำดับ	ตัวยา	ส่วนที่ใช้	น้ำหนักยา ๙๐ กรัม
๑	ขมิ้นชัน	เหง้า	๓๐ กรัม
๒	กระเทียม	หัว	๕ กรัม
๓	กล้วยดิบ	ราก	๕ กรัม
๔	ขมิ้นอ้อย	เหง้า	๕ กรัม
๕	ครั่ง	สารคัดหลั่งจากครั่งตัวผู้	๕ กรัม
๖	ชันย้อย	ยางไม้	๕ กรัม
๗	ดีปลี	ข้อผลที่โตเต็มที่	๕ กรัม
๘	ทับทิม	ใบ	๕ กรัม
๙	เทียนกิ่ง	ใบ	๕ กรัม
๑๐	เพกา	เปลือกต้น	๕ กรัม
๑๑	สีเสียดเทศ	สิ่งสกัดจากใบ และกิ่ง	๕ กรัม
๑๒	สีเสียดไทย	สิ่งสกัดจากแก่น	๕ กรัม
๑๓	แห้วหมู	หัวใต้ดิน	๕ กรัม

๓. สรรพคุณ

บรรเทาอาการท้องเสียชนิดที่ไม่เกิดจากการติดเชื้อ บรรเทาอาการท้องเสียที่อุจจาระไม่เป็นมูกหรือมีเลือดปน ท้องเสียชนิดที่ไม่มีไข้

๖. ยาประสะจันทน์แดง

๑. ชื่อยา ยาประสะจันทน์แดง

๒. สูตรตำรับยา

ตัวยาสำคัญ

ลำดับ	ตัวยา	ส่วนที่ใช้	น้ำหนักยา ๖๔ กรัม
๑	จันทน์แดง หรือ ลักจั่น	แก่น (จันทน์แดง) หรือ แก่นที่มีราลง (ลักจั่น)	๓๒ กรัม
๒	โกฐหัวบัว	เหง้า	๔ กรัม
๓	จันทน์เทศ	แก่น	๔ กรัม
๔	เปราะหอม	เหง้า	๔ กรัม
๕	ฝางเสน	แก่น	๔ กรัม
๖	มะนาว	ราก	๔ กรัม
๗	มะปรางหวาน	ราก	๔ กรัม
๘	เหมือดคน	ราก	๔ กรัม
๙	บัวหลวง	เกสรเพศผู้	๑ กรัม
๑๐	บุณฑาค	ดอก	๑ กรัม
๑๑	มะลิ	ดอก	๑ กรัม
๑๒	สารภี	ดอก	๑ กรัม

๓. สรรพคุณ

บรรเทาอาการไข้ตัวร้อน (ไข้พิษ) แก้อ่อนในกระหายน้ำ

๗. ยาประสะมะแว้ง

๑. ชื่อยา ยาประสะมะแว้ง

๒. สูตรตำรับยา

ตัวยาสําคัญ

ลำดับ	ตัวยา	ส่วนที่ใช้	น้ำหนักยา ๙๖ กรัม
๑	มะแว้งเครือ	ผล	๒๔ กรัม
๒	มะแว้งต้น	ผล	๒๔ กรัม
๓	กะเพรา	ใบ	๑๒ กรัม
๔	ตานหม่อน	ใบ	๑๒ กรัม
๕	สวาด	ใบ	๑๒ กรัม
๖	ขมิ้นอ้อย	เหง้า	๙ กรัม
๗	สารส้มสะตุ	-	๓ กรัม*

* น้ำหนักของตัวยาที่ผ่านการเตรียมวัตถุดิบก่อนใช้ปรุงยา

๓. สรรพคุณ

บรรเทาอาการไอ มีเสมหะ ทำให้ชุ่มคอ ช่วยขับเสมหะ

๘. ยาหอมเทพจิตร

๑. ชื่อยา ยาหอมเทพจิตร

๒. สูตรตำรับยา

ตัวยาสําคัญ

ลำดับ	ตัวยา	ส่วนที่ใช้	น้ำหนักยา ๓๖๖ กรัม
๑	มะลิ	ดอก	๑๘๓ กรัม
๒	ส้มซ่า	ผิว*	๒๘ กรัม
๓	โกฐกระดูก	ราก	๔ กรัม
๔	โกฐเขมา	เหง้า	๔ กรัม
๕	โกฐก้านพร้าว	รากและเหง้า	๔ กรัม
๖	โกฐจุฬาฬัมพา	ส่วนเหนือดิน	๔ กรัม
๗	โกฐขุมนมั่งสี	รากและเหง้า	๔ กรัม
๘	โกฐเชียง	รากแขนง	๔ กรัม
๙	โกฐพุงปลา	ปุ่มหูด	๔ กรัม
๑๐	โกฐสอ	ราก	๔ กรัม
๑๑	โกฐหัวบัว	เหง้า	๔ กรัม
๑๒	เทียนเกล็ดหอย	เมลิ็ด	๔ กรัม

ลำดับ	ตัวยา	ส่วนที่ใช้	น้ำหนักยา ๓๖๖ กรัม
๑๓	เทียนขาว	ผล	๔ กรัม
๑๔	เทียนข้าวเปลือก	ผล	๔ กรัม
๑๕	เทียนดำ	เมล็ด	๔ กรัม
๑๖	เทียนแดง	เมล็ด	๔ กรัม
๑๗	เทียนตากบ	ผล	๔ กรัม
๑๘	เทียนตาตั๊กแตน	ผล	๔ กรัม
๑๙	เทียนยาวพาดิ	ผล	๔ กรัม
๒๐	เทียนสัตตบุษย์	ผล	๔ กรัม
๒๑	บัวชม	ดอก	๔ กรัม
๒๒	บัวเผื่อน	ดอก	๔ กรัม
๒๓	บัวหลวง	เกสรเพศผู้	๔ กรัม
๒๔	บุรณาค	ดอก	๔ กรัม
๒๕	พิกุล	ดอก	๔ กรัม
๒๖	พิมเสน	-	๔ กรัม
๒๗	มะกรูด	ผิว*	๔ กรัม
๒๘	มะงั่ว	ผิว*	๔ กรัม
๒๙	มะนาว	ผิว*	๔ กรัม
๓๐	ส้มเขียวหวาน	ผิว*	๔ กรัม
๓๑	ส้มจีน	ผิว*	๔ กรัม
๓๒	ส้มตรังกานู	ผิว*	๔ กรัม
๓๓	ส้มโอ	ผิว*	๔ กรัม
๓๔	สารภี	ดอก	๔ กรัม
๓๕	กระลำพัก	แก่นที่มีราลง	๒ กรัม
๓๖	กระวาน	ผล	๒ กรัม
๓๗	กฤษณา	แก่นที่มีราลง	๒ กรัม
๓๘	กานพลู	ดอกตูมก่อนบาน	๒ กรัม
๓๙	ขอนดอก	แก่นที่มีราลง	๒ กรัม
๔๐	จันทน์ขาว	แก่น	๒ กรัม
๔๑	จันทน์แดง หรือ ลักจัน	แก่น (จันทน์แดง) หรือ แก่นที่มีราลง (ลักจัน)	๒ กรัม
๔๒	ชะลูด	เปลือกเถา	๒ กรัม
๔๓	ดอกจันทน์	เยื่อหุ้มเมล็ด	๒ กรัม
๔๔	เปราะหอม	เหง้า	๒ กรัม
๔๕	แฝกหอม	ราก	๒ กรัม
๔๖	ลูกจันทน์	เมล็ด	๒ กรัม
๔๗	อบเชย	เปลือกต้น	๒ กรัม

ลำดับ	ตัวยา	ส่วนที่ใช้	น้ำหนักยา ๓๖๖ กรัม
๔๘	การบูร	-	๑ กรัม

* ผิวของส้มซ่า มะกรูด มะนาว ส้มเขียวหวาน ส้มจีน ส้มตรังกานู ส้มโอ อาจมีส่วนของเปลือกผลชั้นกลาง (Mesocarp) ที่ไม่สามารถแยกออกได้ ตัดมาบ้าง

๓. สรรพคุณ

แก้ลมกองละเอียด ที่ทำให้มีอาการเวียน สวิงสวาย ใจสั่น เป็นต้น และบำรุงดวงจิตให้เข้มขึ้น

๙. ยาเขียวหอม

๑. ชื่อยา ยาเขียวหอม

๒. สูตรตำรับยา

ตัวยาลำคัญ

ลำดับ	ตัวยา	ส่วนที่ใช้	น้ำหนักยา ๙๐ กรัม
๑	จันทน์ขาว	แก่น	๕ กรัม
๒	จันทน์แดง หรือ ลักจั่น	แก่น (จันทน์แดง) หรือ แก่นที่มีราลง (ลักจั่น)	๕ กรัม
๓	เนระพูสี	เหง้า	๕ กรัม
๔	บัวหลวง	เกสรเพศผู้	๕ กรัม
๕	บุณฑาค	ดอก	๕ กรัม
๖	เปราะหอม	เหง้า	๕ กรัม
๗	ผักกระเฉด	ใบ	๕ กรัม
๘	แฝกหอม	ราก	๕ กรัม
๙	พิทูล	ดอก	๕ กรัม
๑๐	พิมเสนต้น	ใบ	๕ กรัม
๑๑	พิษนาศน์	ราก	๕ กรัม
๑๒	มหาสดำ	เหง้า	๕ กรัม
๑๓	ว่านกีบแรด	เหง้าและโคนก้านใบ	๕ กรัม
๑๔	ว่านร้อนทอง	เหง้า	๕ กรัม
๑๕	สันพร้าวหอม	ใบ	๕ กรัม
๑๖	สารภี	ดอก	๕ กรัม
๑๗	หมากผู้	ใบ	๕ กรัม
๑๘	หมากเมีย	ใบ	๕ กรัม

๓. สรรพคุณ

แก้ตัวร้อน ร้อนใน กระจายน้ำ แก้ไข้หัด แก้ไข้ฮุกกีไฮ

๑๐. ยาประสะกะเพรา

๑. ชื่อยา ยาประสะกะเพรา

๒. สูตรตำรับยา

ตัวยาลำคัญ

ลำดับ	ตัวยา	ส่วนที่ใช้	น้ำหนักยา ๙๐ กรัม
๑	กะเพราแดง	ใบ	๔๕ กรัม
๒	มะกรูด	ผิว**	๒๐ กรัม
๓	ชะเอมเทศ	รากและเหง้า	๘ กรัม
๔	มหาหิงคุ์สะตุ	ยาง	๘ กรัม***
๕	กระเทียม	หัว	๒ กรัม
๖	ขิงแห้ง	เหง้า	๒ กรัม
๗	ดีปลี	ข้อผลที่โตเต็มที่	๒ กรัม
๘	พริกไทยล่อน	เมล็ดจากผลสุก	๒ กรัม
๙	เกลือสินเธาว์*	-	๑ กรัม

* เกลือสินเธาว์ที่ใช้เป็นเกลือภูเขาหรือเอือด เช่น เกลือสินเธาว์จากอำเภอบ่อเกลือ จังหวัดน่าน, อำเภอนาแห้ว จังหวัดเลย และอำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี

** ผิวมะกรูดอาจมีส่วนของเปลือกผลชั้นกลาง (Mesocarp) ที่ไม่สามารถแยกออกได้ ติดมาบ้าง

*** น้ำหนักของตัวยาที่ผ่านการเตรียมวัตถุดิบก่อนใช้ปรุงยา

๓. สรรพคุณ

บรรเทาอาการท้องอืด ท้องเฟ้อ จุกเสียด

๑๑. ยาธาตุบรรจบ

๑. ชื่อยา ยาธาตุบรรจบ

๒. สูตรตำรับยา

ตัวยาลำคัญ

ลำดับ	ตัวยา	ส่วนที่ใช้	น้ำหนักยา ๑๐๔ กรัม
๑	สมอไทย	เนื้อผล	๑๖ กรัม
๒	โกฐก้านพร้าว	รากและเหง้า	๘ กรัม
๓	กระวาน	ผล	๔ กรัม
๔	กานพลู	ดอกตูมก่อนบาน	๔ กรัม
๕	การบูร	-	๔ กรัม
๖	โกฐเขมา	เหง้า	๔ กรัม
๗	โกฐเชียง	รากแขนง	๔ กรัม
๘	โกฐพุงปลา	ปุ่มหูด	๔ กรัม
๙	โกฐสอ	ราก	๔ กรัม
๑๐	ขิง	เหง้า	๔ กรัม
๑๑	ดอกจันทร์	เยื่อหุ้มเมล็ด	๔ กรัม
๑๒	ดีปลี	ข้อผลที่โตเต็มที่	๔ กรัม

ลำดับ	ตัวยา	ส่วนที่ใช้	น้ำหนักยา ๑๐๔ กรัม
๑๓	เทียนขาว	ผล	๔ กรัม
๑๔	เทียนดำ	เมล็ด	๔ กรัม
๑๕	เทียนแดง	เมล็ด	๔ กรัม
๑๖	เทียนยาวพาดิ	ผล	๔ กรัม
๑๗	เทียนสัตตบุษย์	ผล	๔ กรัม
๑๘	เปราะหอม	เหง้า	๔ กรัม
๑๙	พิมเสนต้น	ใบ	๔ กรัม
๒๐	ลูกจันทร์	เมล็ด	๔ กรัม
๒๑	ลูกผักชีลา	ผล	๔ กรัม
๒๒	สมุลแว้ง	เปลือกต้น	๔ กรัม

๓. สรรพคุณ

บรรเทาอาการท้องอืด ท้องเฟ้อ บรรเทาอาการอุจจาระธาตุพิการ ท้องเสียชนิดที่ไม่เกิดจากการติดเชื้อ เช่น อุจจาระไม่เป็นมูกหรือมีเลือดปน และท้องเสียชนิดที่ไม่มีไข้

๑๒. ยาหอมนวโกฐ

๑. ชื่อยา ยาหอมนวโกฐ

๒. สูตรตำรับยา

ตัวยาสำคัญ

ลำดับ	ตัวยา	ส่วนที่ใช้	น้ำหนักยา ๒๑๒ กรัม
๑	กระดอม	ผล*	๔ กรัม
๒	กระลำพัก	แก่นที่มีราลง	๔ กรัม
๓	กระวาน	ผล	๔ กรัม
๔	กฤษณา	แก่นที่มีราลง	๔ กรัม
๕	กานพลู	ดอกตูมก่อนบาน	๔ กรัม
๖	โกฐกระดุก	ราก	๔ กรัม
๗	โกฐก้านพร้าว	รากและเหง้า	๔ กรัม
๘	โกฐเขมา	เหง้า	๔ กรัม
๙	โกฐจุฬาฬัมพา	ส่วนเหนือดิน	๔ กรัม
๑๐	โกฐขุขามังสี	รากและเหง้า	๔ กรัม
๑๑	โกฐเชียง	รากแขนง	๔ กรัม
๑๒	โกฐพุงปลา	ปุ่มหูด	๔ กรัม
๑๓	โกฐสอ	ราก	๔ กรัม
๑๔	โกฐหัวบัว	เหง้า	๔ กรัม
๑๕	ขอนดอก	แก่นที่มีราลง	๔ กรัม
๑๖	จันทร์แดง หรือ ลักจัน	แก่น (จันทร์แดง) หรือ แก่นที่มีราลง (ลักจัน)	๔ กรัม

ลำดับ	ตัวยา	ส่วนที่ใช้	น้ำหนักยา ๒๑๒ กรัม
๑๗	จันทน์เทศ	แก่น	๔ กรัม
๑๘	ชะลูด	เปลือกเถา	๔ กรัม
๑๙	ชะเอมเทศ	รากและเหง้า	๔ กรัม
๒๐	ดอกจันทน์	เยื่อหุ้มเมล็ด	๔ กรัม
๒๑	เทียนเกล็ดหอย	เมล็ด	๔ กรัม
๒๒	เทียนขาว	ผล	๔ กรัม
๒๓	เทียนขาวเปลือก	ผล	๔ กรัม
๒๔	เทียนดำ	เมล็ด	๔ กรัม
๒๕	เทียนแดง	เมล็ด	๔ กรัม
๒๖	เทียนตากบ	ผล	๔ กรัม
๒๗	เทียนตาตั๊กแตน	ผล	๔ กรัม
๒๘	เทียนยาวพาดิ	ผล	๔ กรัม
๒๙	เทียนสัตตบุษย์	ผล	๔ กรัม
๓๐	บอระเพ็ด	เถา	๔ กรัม
๓๑	บัวหลวง	เกสรเพศผู้	๔ กรัม
๓๒	บุณฑาค	ดอก	๔ กรัม
๓๓	เปราะหอม	เหง้า	๔ กรัม
๓๔	แฝกหอม	ราก	๔ กรัม
๓๕	พิกุล	ดอก	๔ กรัม
๓๖	มะขามป้อม	เนื้อผล	๔ กรัม
๓๗	มะลิ	ดอก	๔ กรัม
๓๘	ราชดัด	ผล	๔ กรัม
๓๙	ลูกจันทน์	เมล็ด	๔ กรัม
๔๐	ลูกผักชีลา	ผล	๔ กรัม
๔๑	สน	แก่น	๔ กรัม
๔๒	สมอพิเภก	เนื้อผล	๔ กรัม
๔๓	สมุลแว้ง	เปลือกต้น	๔ กรัม
๔๔	สักชี	แก่น	๔ กรัม
๔๕	สารพัดพิษ	ผล	๔ กรัม
๔๖	สารภี	ดอก	๔ กรัม
๔๗	หญ้าตีนนก	ทั้งต้น	๔ กรัม
๔๘	แห้วหมู	หัวใต้ดิน	๔ กรัม
๔๙	อบเชยญวน	เปลือกต้น	๔ กรัม
๕๐	ขิง	เหง้า	๓ กรัม
๕๑	เจตมูลเพลิงแดง	ราก	๓ กรัม
๕๒	ข้าพลุ	ราก	๓ กรัม
๕๓	ดีปลี	ข้อผลที่โตเต็มที่	๓ กรัม

ลำดับ	ตัวยา	ส่วนที่ใช้	น้ำหนักยา ๒๑๒ กรัม
๕๔	สะค้าน	เถา	๓ กรัม
๕๕	พิมเสน	-	๑ กรัม

* ผลกระดอมไม่ใช้ผลสุก เนื่องจากผลสุกจะมีพิษ

๓. สรรพคุณ

แก้ลมวิงเวียน คลื่นเหียน อาเจียน (ลมจุกแน่นในอก) ในผู้สูงอายุ แก้ลมปลายไข้ (หลังจากฟื้นไข้แล้ว) ยังมีอาการ เช่น คลื่นเหียน วิงเวียน เบื่ออาหาร ท้องอืด และอ่อนเพลีย)

๑๓. ยาวิสมัทยาใหญ่

๑. ชื่อยา ยาวิสมัทยาใหญ่

๒. สูตรตำรับยา

ตัวยาสำคัญ

ลำดับ	ตัวยา	ส่วนที่ใช้	น้ำหนักยา ๑๐๘ กรัม
๑	ดีป्ली	ข้อผลที่โตเต็มที่	๕๔ กรัม
๒	ดอกจันทน์	เยื่อหุ้มเมล็ด	๘ กรัม
๓	ลูกจันทน์	เมล็ด	๘ กรัม
๔	ลูกผักชีลา	ผล	๘ กรัม
๕	กระวาน	ผล	๒ กรัม
๖	กานพลู	ดอกตูมก่อนบาน	๒ กรัม
๗	โกฐเขมา	เหง้า	๒ กรัม
๘	โกฐจุฬาฬัมพา	ส่วนเหนือดิน	๒ กรัม
๙	โกฐเชียง	รากแขนง	๒ กรัม
๑๐	โกฐสอ	ราก	๒ กรัม
๑๑	โกฐหัวบัว	เหง้า	๒ กรัม
๑๒	ชิงแห้ง	เหง้า	๒ กรัม
๑๓	บอระเพ็ด	เถา	๒ กรัม
๑๔	พญารากขาว	ราก	๒ กรัม
๑๕	ว่านน้ำ	เหง้า	๒ กรัม
๑๖	สมอเทศ	เนื้อผล	๒ กรัม
๑๗	สมอไทย	เนื้อผล	๒ กรัม
๑๘	สมุลแว้ง	เปลือกต้น	๒ กรัม
๑๙	อบเชย	เปลือกต้น	๒ กรัม

๓. สรรพคุณ

บรรเทาอาการท้องอืด ท้องเฟ้อ จุกเสียด

๑๔. ยามันทธาตุ

๑. ชื่อยา ยามันทธาตุ

๒. สูตรตำรับ
ตัวยาสำคัญ

ลำดับ	ตัวยา	ส่วนที่ใช้	น้ำหนักยา ๙๓ กรัม
๑	ชิงแห้ง	เหง้า	๙ กรัม
๒	เบญจानी	ปุ่มหูด	๙ กรัม
๓	กระเทียม	หัว	๓ กรัม
๔	กานพลู	ดอกตูมก่อนบาน	๓ กรัม
๕	การบูร	-	๓ กรัม
๖	โกฐเขมา	เหง้า	๓ กรัม
๗	โกฐจุฬาลัมพา	ส่วนเหนือดิน	๓ กรัม
๘	โกฐเชียง	รากแขนง	๓ กรัม
๙	โกฐสอ	ราก	๓ กรัม
๑๐	โกฐหัวบัว	เหง้า	๓ กรัม
๑๑	จันทน์แดง หรือ ลักจั่น	แก่น (จันทน์แดง) หรือ แก่นที่มีราลง (ลักจั่น)	๓ กรัม
๑๒	จันทน์เทศ	แก่น	๓ กรัม
๑๓	เจตมูลเพลิงแดง	ราก	๓ กรัม
๑๔	ข้าพลู	ราก	๓ กรัม
๑๕	ดีปลี	ข้อผลที่โตเต็มที่	๓ กรัม
๑๖	เทียนขาว	ผล	๓ กรัม
๑๗	เทียนข้าวเปลือก	ผล	๓ กรัม
๑๘	เทียนดำ	เมล็ด	๓ กรัม
๑๙	เทียนแดง	เมล็ด	๓ กรัม
๒๐	เทียนตาตั๊กแตน	ผล	๓ กรัม
๒๑	พริกไทยล่อน	เมล็ดจากผลสุก	๓ กรัม
๒๒	โมกมัน	เปลือกต้น	๓ กรัม
๒๓	ลูกจันทน์	เมล็ด	๓ กรัม
๒๔	ลูกผักชีล้อม	ผล	๓ กรัม
๒๕	ลูกผักชีลา	ผล	๓ กรัม
๒๖	สมุลแว้ง	เปลือกต้น	๓ กรัม
๒๗	สะค้าน	เถา	๓ กรัม

๓. สรรพคุณ

บรรเทาอาการท้องอืด ท้องเฟ้อ แก้อาตุไม่ปกติ

๑๕. ยาประสะเจตพังคิ

๑. ชื่อยา ยาประสะเจตพังคิ

๒. สูตรตำรับ

ตัวยาสําคัญ

ลำดับ	ตัวยา	ส่วนที่ใช้	น้ำหนักยา ๖๖ กรัม
๑	เจตพังคิ	ราก	๓๓ กรัม
๒	ข้า	เหง้า	๑๖ กรัม
๓	บอระเพ็ด	เถา	๒ กรัม
๔	พริกไทยล่อน	เมล็ดจากผลสุก	๒ กรัม
๕	ระย่อม	ราก	๒ กรัม
๖	กระวาน	ผล	๑ กรัม
๗	กรูงเขมา	ราก	๑ กรัม
๘	กานพลู	ดอกตูมก่อนบาน	๑ กรัม
๙	การบูร	-	๑ กรัม
๑๐	เกลือสินเธาว์*	-	๑ กรัม
๑๑	ดอกจันทน์	เยื่อหุ้มเมล็ด	๑ กรัม
๑๒	ใบกระวาน	ใบ	๑ กรัม
๑๓	พญารากขาว	ราก	๑ กรัม
๑๔	ลูกจันทน์	เมล็ด	๑ กรัม
๑๕	สมอทะเล	ผล	๑ กรัม
๑๖	หว่า	เปลือกต้น	๑ กรัม

* เกลือสินเธาว์ที่ใช้เป็นเกลือภูเขาหรือเอือด เช่น เกลือสินเธาว์จากอำเภอบ่อเกลือ จังหวัดน่าน, อำเภอนาแห้ว จังหวัดเลย และอำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี

๓. สรรพคุณ

แก้กษัยจุกเสียด ขับผายลม

๑๖. ยามหาจักรใหญ่

๑. ชื่อยา ยามหาจักรใหญ่

๒. สูตรตำรับ

ตัวยาสําคัญ

ลำดับ	ตัวยา	ส่วนที่ใช้	น้ำหนักยา ๑๑๔ กรัม
๑	กระพังโหม	ใบ	๖๐ กรัม
๒	ยาดำสะตุ	ยางจากใบ	๘ กรัม*
๓	กระเทียม	หัว	๒ กรัม
๔	กระวาน	ผล	๒ กรัม

ลำดับ	ตัวยา	ส่วนที่ใช้	น้ำหนักยา ๑๑๔ กรัม
๕	กานพลู	ดอกตูมก่อนบาน	๒ กรัม
๖	โกฐกระดูก	ราก	๒ กรัม
๗	โกฐก้านพร้าว	รากและเหง้า	๒ กรัม
๘	โกฐเขมา	เหง้า	๒ กรัม
๙	โกฐพุงปลา	ปุ่มหูด	๒ กรัม
๑๐	โกฐสอ	ราก	๒ กรัม
๑๑	ขมิ้นอ้อย	เหง้า	๒ กรัม
๑๒	ชะเอมเทศ	รากและเหง้า	๒ กรัม
๑๓	ดอกจันทน์	เยื่อหุ้มเมล็ด	๒ กรัม
๑๔	เทียนขาว	ผล	๒ กรัม
๑๕	เทียนขาวเปลือก	ผล	๒ กรัม
๑๖	เทียนดำ	เมล็ด	๒ กรัม
๑๗	เทียนแดง	เมล็ด	๒ กรัม
๑๘	เทียนยาวพาดิ	ผล	๒ กรัม
๑๙	มะขามป้อม	เนื้อผล	๒ กรัม
๒๐	ลูกจันทน์	เมล็ด	๒ กรัม
๒๑	ลูกผักชีลา	ผล	๒ กรัม
๒๒	สมอไทย	เนื้อผล	๒ กรัม
๒๓	สมอพิเภก	เนื้อผล	๒ กรัม
๒๔	สารส้มสะตุ	-	๒ กรัม*
๒๕	โหระพา	ใบ	๒ กรัม

* น้ำหนักของตัวยาที่ผ่านการเตรียมวัตถุดิบก่อนใช้ปรุงยา

๓. สรรพคุณ

แก้ลมชาง แก้อาการท้องอืด ท้องเฟ้อ

๑๗. ยารณีสันตะฆาต

๑. ชื่อยา ยารณีสันตะฆาต

๒. สูตรตำรับยา

ตัวยาสำคัญ

ลำดับ	ตัวยา	ส่วนที่ใช้	น้ำหนักยา ๑๖๐ กรัม
๑	พริกไทยล่อน	เมล็ดจากผลสุก	๙๖ กรัม
๒	ยาดำสะตุ	ยางจากใบ	๒๐ กรัม*
๓	การบูร	-	๖ กรัม
๔	มหาหิงค์สุระ	ยาง	๖ กรัม*
๕	สมอไทย	เนื้อผล	๖ กรัม
๖	รงทอง	ยางจากต้น	๔ กรัม*

ลำดับ	ตัวยา	ส่วนที่ใช้	น้ำหนักยา ๑๖๐ กรัม
๗	ผักแพวแดง	ทั้งต้น	๒ กรัม
๘	มะขามป้อม	เนื้อผล	๒ กรัม
๙	กระดาดขาว	ห้ว	๑ กรัม
๑๐	กระดาดแดง	ห้ว	๑ กรัม
๑๑	กลอย	ห้ว	๑ กรัม
๑๒	กานพลู	ดอกตูมก่อนบาน	๑ กรัม
๑๓	โกฐกระดูก	ราก	๑ กรัม
๑๔	โกฐเขมา	เหง้า	๑ กรัม
๑๕	โกฐน้ำเต้า	รากและเหง้า	๑ กรัม
๑๖	ขิง	เหง้า	๑ กรัม
๑๗	เจตมูลเพลิงแดง	ราก	๑ กรัม
๑๘	ชะเอมเทศ	รากและเหง้า	๑ กรัม
๑๙	ดอกจันทน์	เยื่อหุ้มเมล็ด	๑ กรัม
๒๐	ดองดึง	ราก	๑ กรัม
๒๑	เทียนขาว	ผล	๑ กรัม
๒๒	เทียนดำ	เมล็ด	๑ กรัม
๒๓	บุก	ห้ว	๑ กรัม
๒๔	เร่ว	ผล	๑ กรัม
๒๕	กระวาน	ผล	๑ กรัม
๒๖	ลูกจันทน์	เมล็ด	๑ กรัม

* น้ำหนักของตัวยาที่ผ่านการเตรียมวัตถุดิบก่อนใช้ปรุงยา

๓. สรรพคุณ

แก้กษัยเส้น เถาตาน ท้องผูก

๑๘. ยามหานิลแห่งทอง

๑. ชื่อยา ยามหานิลแห่งทอง

๒. สูตรตำรับ

ตัวยาสำคัญ

ลำดับ	ตัวยา	ส่วนที่ใช้	น้ำหนักยา ๑๐๓ กรัม
๑	จันทน์แดง หรือ ลักจัน	แก่น (จันทน์แดง) หรือ แก่นที่มีราลง (ลักจัน)	๑๐ กรัม
๒	จันทน์เทศ	แก่น	๑๐ กรัม
๓	พิมเสนต้น	ใบ	๑๐ กรัม
๔	มะกอก	เมล็ด	๑๐ กรัม*
๕	มะคำดีควาย	ผล	๑๐ กรัม*
๖	ย่านาง	ใบ	๑๐ กรัม

ลำดับ	ตัวยา	ส่วนที่ใช้	น้ำหนักยา ๑๐๓ กรัม
๗	สะบ้ามอญ	เนื้อในเมล็ด	๑๐ กรัม*
๘	สั๊ก	แก่น	๑๐ กรัม*
๙	หมึกหอม	-	๑๐ กรัม
๑๐	หว่ายตะค้า	เถา	๑๐ กรัม*
๑๑	เปี้ยจั่น	-	๓ กรัม*

* น้ำหนักของตัวยาที่ผ่านการเตรียมวัตถุดิบก่อนใช้ปรุงยา

๓. สรรพคุณ

บรรเทาอาการไข้จากไข้กาฬ หัด และอีสุกอีใส แก้อ่อนในกระหายน้ำ

๑๙. ยาอำมฤควาที

๑. ชื่อยา ยาอำมฤควาที

๒. สูตรตำรับ

ตัวยาสำคัญ

ลำดับ	ตัวยา	ส่วนที่ใช้	น้ำหนักยา ๗๐ กรัม
๑	ชะเอมเทศ	รากและเหง้า	๓๕ กรัม
๒	โกฐพุงปลา	ปุ่มหูด	๗ กรัม
๓	เทียนขาว	ผล	๗ กรัม
๔	มะขามป้อม	เนื้อผล	๗ กรัม
๕	ลูกผักชีลา	ผล	๗ กรัม
๖	สมอพิเภก	เนื้อผล	๗ กรัม

๓. สรรพคุณ

แก้ไอ ขับเสมหะ

๒๐. ยาถ่ายดีเกลือฝรั่ง

๑. ชื่อยา ยาถ่ายดีเกลือฝรั่ง

๒. สูตรตำรับ

ตัวยาสำคัญ

ลำดับ	ตัวยา	ส่วนที่ใช้	น้ำหนักยา ๑๑๗ กรัม
๑	ดีเกลือฝรั่ง	-	๖๐ กรัม
๒	ยาดำสะตุ	ยางจากใบ	๑๒ กรัม *
๓	ขี้เหล็ก	ทั้ง ๕	๓ กรัม
๔	มะกา	ใบ	๓ กรัม
๕	มะขาม	ใบ	๓ กรัม
๖	ส้มป่อย	ใบ	๓ กรัม
๗	หญ้าไทร	ทั้งต้น	๓ กรัม

ลำดับ	ตัวยา	ส่วนที่ใช้	น้ำหนักยา ๑๑๗ กรัม
๘	ไผ่ป่า	ใบ	๓ กรัม
๙	คูน	เนื้อในฝัก	๓ กรัม
๑๐	ขี้กาแดง	ราก	๓ กรัม
๑๑	ขี้กาขาว	ราก	๓ กรัม
๑๒	ตองแตก	ราก	๓ กรัม
๑๓	เถาว์ลยเปี๋ยง	เถา	๓ กรัม
๑๔	หอม	หัว	๓ กรัม
๑๕	ส้มป่อย	ฝัก	๓ กรัม
๑๖	สมอไทย	เนื้อผล	๓ กรัม
๑๗	สมอติ่ง	เนื้อผล	๓ กรัม

* น้ำหนักของตัวยาที่ผ่านการเตรียมวัตถุดิบก่อนใช้ปรุงยา

๓. สรรพคุณ

แก้ท้องผูก

๒๑. ยาหอมทิพโอสถ

๑. ชื่อยา ยาหอมทิพโอสถ

๒. สูตรตำรับ

ตัวยาสำคัญ

ลำดับ	ตัวยา	ส่วนที่ใช้	น้ำหนักยา ๑๔๒ กรัม
๑	กระเจ็บ	เมล็ด	๔ กรัม
๒	กระชาย	รากและเหง้า	๔ กรัม
๓	กระดังงา	ดอก	๔ กรัม
๔	กฤษณา	แก่นที่มีราลง	๔ กรัม
๕	ชำตัน	แก่น	๔ กรัม
๖	คำไทย	ดอก	๔ กรัม
๗	จันทน์ขาว	แก่น	๔ กรัม
๘	จันทน์แดง หรือ ลักจั่น	แก่น (จันทน์แดง) หรือ แก่นที่มีราลง (ลักจั่น)	๔ กรัม
๙	จันทน์เทศ	แก่น	๔ กรัม
๑๐	จำปา	ดอก	๔ กรัม
๑๑	ชะลูด	เปลือกเถา	๔ กรัม
๑๒	ชะเอมเทศ	รากและเหง้า	๔ กรัม
๑๓	ดอกจันทน์	เยื่อหุ้มเมล็ด	๔ กรัม
๑๔	บัวจงกลนี	ดอก	๔ กรัม
๑๕	บัวหลวง	เกสรเพศผู้	๔ กรัม
๑๖	บุณฑาค	ดอก	๔ กรัม

ลำดับ	ตัวยา	ส่วนที่ใช้	น้ำหนักยา ๑๔๒ กรัม
๑๗	เปราะหอม	เหง้า	๔ กรัม
๑๘	ฝาง	แก่น	๔ กรัม
๑๙	พิทูล	ดอก	๔ กรัม
๒๐	มะลิ	ดอก	๔ กรัม
๒๑	ลูกจันทน์	เมล็ด	๔ กรัม
๒๒	ว่านน้ำ	เหง้า	๔ กรัม
๒๓	สนเทศ	แก่น	๔ กรัม
๒๔	สมุลแว้ง	เปลือกต้น	๔ กรัม
๒๕	สารภี	ดอก	๔ กรัม
๒๖	สุรามฤต	เถา	๔ กรัม
๒๗	แห้วไทย	หัว	๔ กรัม
๒๘	อบเชย	เปลือกต้น	๔ กรัม
๒๙	โกฐกระดูก	ราก	๒ กรัม
๓๐	โกฐก้านพร้าว	เหง้าและราก	๒ กรัม
๓๑	โกฐเขมา	เหง้า	๒ กรัม
๓๒	โกฐจุฬาลัมพา	ส่วนเหนือดิน	๒ กรัม
๓๓	โกฐชฎามังสี	รากและเหง้า	๒ กรัม
๓๔	โกฐเชียง	รากแขนง	๒ กรัม
๓๕	โกฐพุงปลา	ปุ่มหูด	๒ กรัม
๓๖	โกฐสอ	ราก	๒ กรัม
๓๗	โกฐหัวบัว	เหง้า	๒ กรัม
๓๘	การบูร	-	๑ กรัม
๓๙	เทียนเกล็ดหอย	เมล็ด	๑ กรัม
๔๐	เทียนขาว	ผล	๑ กรัม
๔๑	เทียนข้าวเปลือก	ผล	๑ กรัม
๔๒	เทียนดำ	เมล็ด	๑ กรัม
๔๓	เทียนแดง	เมล็ด	๑ กรัม
๔๔	เทียนตากบ	ผล	๑ กรัม
๔๕	เทียนตาตั๊กแตน	ผล	๑ กรัม
๔๖	เทียนยาวพาดิ	ผล	๑ กรัม
๔๗	เทียนสัตตบุษย์	ผล	๑ กรัม
๔๘	พิมเสน	-	๑ กรัม

๓. สรรพคุณ

แก้ลมวิงเวียน

๒๒. ยาประสะกานพลู

๑. ชื่อยา ยาประสะกานพลู

๒. สูตรตำรับ
ตัวยาสำคัญ

ลำดับ	ตัวยา	ส่วนที่ใช้	น้ำหนักยา ๒๕๐ กรัม
๑	กานพลู	ดอกตูมก่อนบาน	๑๒๕ กรัม
๒	ซึก	เปลือกต้น	๑๐ กรัม
๓	ขมิ้นชัน	เหง้า	๘ กรัม
๔	ข้าวสาร	ราก	๘ กรัม
๕	กฤษณา	แก่นที่มีราลง	๘ กรัม
๖	ลูกจันทน์	เมล็ด	๘ กรัม
๗	กระชาย	รากและเหง้า	๔ กรัม
๘	กระวาน	ผล	๔ กรัม
๙	กรูงเขมา	ราก	๔ กรัม
๑๐	การบูร	-	๔ กรัม
๑๑	กำมะถันเหลือง	-	๔ กรัม
๑๒	โกฐกระดูก	ราก	๔ กรัม
๑๓	โกฐสอ	ราก	๔ กรัม
๑๔	ขี้ไต้	เปลือกต้น	๔ กรัม
๑๕	แจง	ราก	๔ กรัม
๑๖	เทียนขาว	ผล	๔ กรัม
๑๗	เทียนดำ	เมล็ด	๔ กรัม
๑๘	ใบกระวาน	ใบ	๔ กรัม
๑๙	เปราะหอม	เหง้า	๔ กรัม
๒๐	แฝกหอม	ราก	๔ กรัม
๒๑	เพกา	เปลือกต้น	๔ กรัม
๒๒	ลูกผักชีลา	ผล	๔ กรัม
๒๓	ว่านน้ำ	เหง้า	๔ กรัม
๒๔	ขิง	เหง้า	๓ กรัม
๒๕	ดีปลี	ข้อผลที่โตเต็มที่	๓ กรัม
๒๖	เจตมูลเพลิงแดง	ราก	๒ กรัม
๒๗	ข้าพลุ	ราก	๒ กรัม
๒๘	ไพล	เหง้า	๒ กรัม
๒๙	สะค้าน	เถา	๒ กรัม
๓๐	พริกไทยอ่อน	เมล็ดจากผลสุก	๑ กรัม

๓. สรรพคุณ

บรรเทาอาการปวดท้อง จุกเสียด แน่นเฟ้อจากอาหารไม่ย่อย เนื่องจากธาตุไม่ปกติ

๒๓. ยาตรีหอม

๑. ชื่อยา ยาตรีหอม

๒. สูตรตำรับ
ตัวยาสำคัญ

ลำดับ	ตัวยา	ส่วนที่ใช้	น้ำหนักยา ๖๓ กรัม
๑	โกฐน้ำเต้า	รากและเหง้า	๒๒ กรัม
๒	สมอไทย	เนื้อผล	๒๒ กรัม
๓	มะขามป้อม	เนื้อผล	๔ กรัม
๔	ลูกผักชีลา	ผล	๔ กรัม
๕	สมอเทศ	เนื้อผล	๔ กรัม
๖	สมอพิเภก	เนื้อผล	๔ กรัม
๗	โกฐสอ	ราก	๑ กรัม
๘	ชะเอมเทศ	รากและเหง้า	๑ กรัม
๙	ลูกชิต	เมล็ด	๑ กรัม*

* น้ำหนักของตัวยาที่ผ่านการเตรียมวัตถุดิบก่อนใช้ปรุงยา

๓. สรรพคุณ

แก้เด็กท้องผูก ระบายพิษไข้

๒๔. ยาแสงหมึก

๑. ชื่อยา ยาแสงหมึก

๒. สูตรตำรับ
ตัวยาสำคัญ

ลำดับ	ตัวยา	ส่วนที่ใช้	น้ำหนักยา ๔๕ กรัม
๑	กระวาน	ผล	๔ กรัม
๒	กะเพรา	ใบ	๔ กรัม
๓	กานพลู	ดอกตูมก่อนบาน	๔ กรัม
๔	จันทน์ชะมด	แก่น	๔ กรัม
๕	จันทน์เทศ	แก่น	๔ กรัม
๖	ดอกจันทน์	เยื่อหุ้มเมล็ด	๔ กรัม
๗	พิมเสนต้น	ใบ	๔ กรัม
๘	ลูกจันทน์	เมล็ด	๔ กรัม
๙	สันพร้าหอม	ใบ	๔ กรัม
๑๐	หมึกหอม	-	๔ กรัม*
๑๑	หอม	หัว	๔ กรัม
๑๒	พิมเสน	-	๑ กรัม

* น้ำหนักของตัวยาที่ผ่านการเตรียมวัตถุดิบก่อนใช้ปรุงยา

๓. สรรพคุณ

แก้ตัวร้อน แก้ท้องขึ้น ปวดท้อง แก้ไอ ขับเสมหะ แก้แผลในปาก แก้ละออง

๒๕. ยาราทูบเซย

๑. ชื่อยา ยาราทูบเซย

๒. สูตรตำรับยา

ตัวยาสําคัญ

ลำดับ	ตัวยา	ส่วนที่ใช้	น้ำหนักยา ๔,๑๐๐ มิลลิกรัม
๑	กระวาน	ผล	๘๐๐ มิลลิกรัม
๒	กานพลู	ดอกตูมก่อนบาน	๘๐๐ มิลลิกรัม
๓	ชะเอมเทศ	รากและเหง้า	๘๐๐ มิลลิกรัม
๔	สมุลแว้ง	เปลือกต้น	๘๐๐ มิลลิกรัม
๕	อบเชยเทศ	เปลือกต้น	๘๐๐ มิลลิกรัม
๖	การบูร	-	๕๐ มิลลิกรัม
๗	เกล็ดสะระแห่น	-	๕๐ มิลลิกรัม

๓. สรรพคุณ

ขับลม บรรเทาอาการท้องอืด ท้องเฟ้อ

๒๖. ยาแก้ไอ ขับเสมหะ

๑. ชื่อยา ยาแก้ไอ ขับเสมหะ

๒. สูตรตำรับยา

ตัวยาสําคัญ

ลำดับ	ตัวยา	ส่วนที่ใช้	น้ำหนักยา ๒๘๐ กรัม
๑	ส้มป่อยสะตุ	ฝัก	๑๔๐ กรัม*
๒	กระเทียม	หัว	๑๐ กรัม
๓	กระวาน	ผล	๑๐ กรัม
๔	กานพลู	ดอกตูมก่อนบาน	๑๐ กรัม
๕	ชะเอมเทศ	รากและเหง้า	๑๐ กรัม
๖	ดอกจันทน์	เยื่อหุ้มเมล็ด	๑๐ กรัม
๗	ดีปลี	ข้อผลที่โตเต็มที่	๑๐ กรัม
๘	พริกไทย	ผลแก่	๑๐ กรัม
๙	มะกล่ำเครือ	ราก	๑๐ กรัม
๑๐	มะกล่ำต้น	เปลือกต้น	๑๐ กรัม
๑๑	มะเขือขื่น	ราก	๑๐ กรัม
๑๒	มะแว้งเครือ	ราก	๑๐ กรัม
๑๓	ลูกจันทน์	เมล็ด	๑๐ กรัม
๑๔	ส้มกุ่มน้อย	ราก	๑๐ กรัม

ลำดับ	ตัวยา	ส่วนที่ใช้	น้ำหนักยา ๒๘๐ กรัม
๑๕	หอม	หัว	๑๐ กรัม

* น้ำหนักของตัวยาที่ผ่านการเตรียมวัตถุดิบก่อนใช้ปรงยา

๓. สรรพคุณ

แก้ไอ ขับเสมหะ

๒๗. ยาหาริดสีดวงทวารหนักและแก้โรคผิวหนังผื่นคัน

๑. ชื่อยา ยาหาริดสีดวงทวารหนักและแก้โรคผิวหนังผื่นคัน

๒. สูตรตำรับยา

ตัวยาสาคัญ

ลำดับ	ตัวยา	ส่วนที่ใช้	น้ำหนักยา ๖๐ กรัม
๑	กัญชา	ใบ	๑๕ กรัม
๒	ขมิ้นชัน	เหง้า	๑๕ กรัม
๓	ฝ้าย	น้ำมันในเมล็ด	๓๐ กรัม

๓. สรรพคุณ

แก้ริดสีดวงทวารหนัก แก้โรคผิวหนังผื่นคัน

๒๘. ยาประคบ

๑. ชื่อยา ยาประคบ

๒. สูตรตำรับยา

ตัวยาสาคัญ

ลำดับ	ตัวยา	ส่วนที่ใช้	น้ำหนักยา
๑	ไพล	เหง้า	๕๐ กรัม
๒	มะขาม	ใบ	๓๐ กรัม
๓	มะกรูด	ผิว*	๒๐ กรัม
๔	ขมิ้นชัน	เหง้า	๑๐ กรัม
๕	ตะไคร้	เหง้าและกาบใบ	๑๐ กรัม
๖	ส้มป่อย	ใบ	๑๐ กรัม
๗	เกลือเม็ด	-	๑ ช้อนโต๊ะ
๘	การบูร	-	๒ ช้อนโต๊ะ

* ผิวมะกรูดอาจมีส่วนของเปลือกผลชั้นกลาง (mesocarpium) ที่ไม่สามารถแยกออกได้ ตัดมาบ้าง

๓. สรรพคุณ

ประคบเพื่อลดอาการปวด ช่วยคลายกล้ามเนื้อ เอ็น และข้อ

๒๙. ยาน้ำมันบรรเทาอาการปวดเมื่อยตามร่างกาย สูตร ๑

๑. ชื่อยา ยาน้ำมันบรรเทาอาการปวดเมื่อยตามร่างกาย สูตร ๑

๒. สูตรตำรับยา
ตัวยาสำคัญ

ลำดับที่	ตัวยา	ส่วนที่ใช้	น้ำหนักยา ต่อ ๑๐๐ กรัม
๑	น้ำมันไพลทอด*	เหง้า	๓๐ กรัม
๒	เกล็ดสะระแหน่	-	๕ กรัม
๓	พิมเสน	-	๕ กรัม
๔	การบูร	-	๕ กรัม
๕	น้ำมันมะพร้าว	-	๕๕ กรัม

* น้ำมันไพลทอด มีส่วนผสมของผงดอกกานพลู ที่มีหน้าที่ป้องกันการเหิน

๓. สรรพคุณ

บรรเทาอาการปวดเมื่อยตามร่างกาย

๓๐. ยาน้ำมันบรรเทาอาการปวดเมื่อยตามร่างกาย สูตร ๒

๑. ชื่อยา ยาน้ำมันบรรเทาอาการปวดเมื่อยตามร่างกาย สูตร ๒

๒. สูตรตำรับยา
ตัวยาสำคัญ

ลำดับที่	ตัวยา	ส่วนที่ใช้	น้ำหนักยา ต่อ ๑๐๐ กรัม
๑	น้ำมันไพลทอด*	เหง้า	๒๕ กรัม
๒	น้ำมันเขียว	-	๑๐ กรัม
๓	น้ำมันสะระแหน่	-	๑๐ กรัม
๔	น้ำมันมะพร้าว	-	๕๕ กรัม

* น้ำมันไพลทอด มีส่วนผสมของผงดอกกานพลู ที่มีหน้าที่ป้องกันการเหิน

๓. สรรพคุณ

บรรเทาอาการปวดเมื่อยตามร่างกาย

๓๑. ยาน้ำมันบรรเทาอาการปวดเมื่อยตามร่างกาย สูตร ๓

๑. ชื่อยา ยาน้ำมันบรรเทาอาการปวดเมื่อยตามร่างกาย สูตร ๓

๒. สูตรตำรับยา
ตัวยาสำคัญ

ลำดับที่	ตัวยา	ส่วนที่ใช้	น้ำหนักยา ต่อ ๑๐๐ กรัม
๑	น้ำมันไพลทอด*	เหง้า	๒๕ กรัม
๒	เกล็ดสะระแหน่	-	๑๐ กรัม
๓	พิมเสน	-	๕ กรัม
๔	การบูร	-	๕ กรัม
๕	น้ำมันเขียว	-	๑๐ กรัม

ลำดับที่	ตัวยา	ส่วนที่ใช้	น้ำหนักยา ต่อ ๑๐๐ กรัม
๖	น้ำมันมะพร้าว	-	๔๕ กรัม

* น้ำมันโพลทอด มีส่วนผสมของผงดอกกานพลู ที่มีหน้าที่ป้องกันการหืน

๓. สรรพคุณ

บรรเทาอาการปวดเมื่อยตามร่างกาย

๓๒. ยาน้ำมันบรรเทาอาการปวดเมื่อยตามร่างกาย สูตร ๔

๑. ชื่อยา ยาน้ำมันบรรเทาอาการปวดเมื่อยตามร่างกาย สูตร ๔

๒. สูตรตำรับยา

ตัวยาสำคัญ

ลำดับที่	ตัวยา	ส่วนที่ใช้	น้ำหนักยา ต่อ ๑๐๐ กรัม
๑	น้ำมันโพลทอด*	เหง้า	๓๐ กรัม
๒	เกล็ดสะระแหน่	-	๕ กรัม
๓	น้ำมันยูคาลิปตัส	-	๑๐ กรัม
๔	น้ำมันเขียว	-	๕ กรัม
๕	น้ำมันมะพร้าว	-	๕๐ กรัม

* น้ำมันโพลทอด มีส่วนผสมของผงดอกกานพลู ที่มีหน้าที่ป้องกันการหืน

๓. สรรพคุณ

บรรเทาอาการปวดเมื่อยตามร่างกาย

๓๓. ยาน้ำมันบรรเทาอาการปวดเมื่อยตามร่างกาย สูตร ๕

๑. ชื่อยา ยาน้ำมันบรรเทาอาการปวดเมื่อยตามร่างกาย สูตร ๕

๒. สูตรตำรับยา

ตัวยาสำคัญ

ลำดับที่	ตัวยา	ส่วนที่ใช้	น้ำหนักยา ต่อ ๑๐๐ กรัม
๑	น้ำมันโพลทอด*	เหง้า	๒๕ กรัม
๒	น้ำมันระกำ	-	๑๐ กรัม
๓	น้ำมันยูคาลิปตัส	-	๑๐ กรัม
๔	น้ำมันมะพร้าว	-	๕๕ กรัม

* น้ำมันโพลทอด มีส่วนผสมของผงดอกกานพลู ที่มีหน้าที่ป้องกันการหืน

๓. สรรพคุณ

บรรเทาอาการปวดเมื่อยตามร่างกาย

๓๔. ยาน้ำมันบรรเทาอาการปวดเมื่อยตามร่างกาย สูตร ๖

๑. ชื่อยา ยาน้ำมันบรรเทาอาการปวดเมื่อยตามร่างกาย สูตร ๖

๒. สูตรตำรับยา
ตัวยาสําคัญ

ลำดับที่	ตัวยา	ส่วนที่ใช้	น้ำหนักยา ต่อ ๑๐๐ กรัม
๑	น้ำมันไพลทอด*	แห้ง	๒๕ กรัม
๒	น้ำมันระกำ	-	๑๐ กรัม
๓	เกล็ดสะระแหน่	-	๕ กรัม
๔	พิมเสน	-	๕ กรัม
๕	การบูร	-	๕ กรัม
๖	น้ำมันมะพร้าว	-	๕๐ กรัม

* น้ำมันไพลทอด มีส่วนผสมของผงดอกกานพลู ที่มีหน้าที่ป้องกันการเหิน

๓. สรรพคุณ

บรรเทาอาการปวดเมื่อยตามร่างกาย

๓๕. ยาน้ำมันบรรเทาอาการปวดเมื่อยตามร่างกาย สูตร ๗

๑. ชื่อยา ยาน้ำมันบรรเทาอาการปวดเมื่อยตามร่างกาย สูตร ๗

๒. สูตรตำรับยา
ตัวยาสําคัญ

ลำดับที่	ตัวยา	ส่วนที่ใช้	น้ำหนักยา ต่อ ๑๐๐ กรัม
๑	น้ำมันไพลทอด*	แห้ง	๒๕ กรัม
๒	น้ำมันระกำ	-	๑๐ กรัม
๓	เกล็ดสะระแหน่	-	๖ กรัม
๔	พิมเสน	-	๓ กรัม
๕	การบูร	-	๓ กรัม
๖	น้ำมันยูคาลิปตัส	-	๕ กรัม
๗	น้ำมันมะพร้าว	-	๔๘ กรัม

* น้ำมันไพลทอด มีส่วนผสมของผงดอกกานพลู ที่มีหน้าที่ป้องกันการเหิน

๓. สรรพคุณ

บรรเทาอาการปวดเมื่อยตามร่างกาย

๓๖. ยาน้ำมันบรรเทาอาการปวดเมื่อยตามร่างกาย สูตร ๘

๑. ชื่อยา ยาน้ำมันบรรเทาอาการปวดเมื่อยตามร่างกาย สูตร ๘

๒. สูตรตำรับยา
ตัวยาสําคัญ

ลำดับที่	ตัวยา	ส่วนที่ใช้	น้ำหนักยา ต่อ ๑๐๐ กรัม
๑	น้ำมันไพลทอด*	แห้ง	๓๐ กรัม
๒	น้ำมันระกำ	-	๑๐ กรัม

ลำดับที่	ตัวยา	ส่วนที่ใช้	น้ำหนักยา ต่อ ๑๐๐ กรัม
๓	น้ำมันมะพร้าว	-	๖๐ กรัม

* น้ำมันโพลทอด มีส่วนผสมของผงดอกกานพลู ที่มีหน้าที่ป้องกันการหืน

๓. สรรพคุณ

บรรเทาอาการปวดเมื่อยตามร่างกาย

๓๗. ยาน้ำมันบรรเทาอาการปวดเมื่อยตามร่างกาย สูตร ๙

๑. ชื่อยา ยาน้ำมันบรรเทาอาการปวดเมื่อยตามร่างกาย สูตร ๙

๒. สูตรตำรับยา

ตัวยาสําคัญ

ลำดับที่	ตัวยา	ส่วนที่ใช้	น้ำหนักยา ต่อ ๑๐๐ กรัม
๑	น้ำมันหอมระเหยไพล	เหง้า	๗ กรัม
๒	เกล็ดสะระแหน่	-	๕ กรัม
๓	พิมเสน	-	๓ กรัม
๔	การบูร	-	๒ กรัม
๕	น้ำมันยูคาลิปตัส	-	๑๐ กรัม
๖	น้ำมันเปื๋ว	-	๓ กรัม
๗	น้ำมันสะระแหน่	-	๑๐ กรัม
๘	น้ำมันมะพร้าว	-	๖๐ กรัม

๓. สรรพคุณ

บรรเทาอาการปวดเมื่อยตามร่างกาย

๓๘. ยาน้ำมันบรรเทาอาการปวดเมื่อยตามร่างกาย สูตร ๑๐

๑. ชื่อยา ยาน้ำมันบรรเทาอาการปวดเมื่อยตามร่างกาย สูตร ๑๐

๒. สูตรตำรับยา

ตัวยาสําคัญ

ลำดับที่	ตัวยา	ส่วนที่ใช้	น้ำหนักยา ต่อ ๑๐๐ กรัม
๑	น้ำมันหอมระเหยไพล	เหง้า	๑๔ กรัม
๒	เกล็ดสะระแหน่	-	๕ กรัม
๓	พิมเสน	-	๓ กรัม
๔	การบูร	-	๒ กรัม
๕	น้ำมันยูคาลิปตัส	-	๕ กรัม
๖	น้ำมันเปื๋ว	-	๕ กรัม
๗	น้ำมันสะระแหน่	-	๖ กรัม
๘	น้ำมันมะพร้าว	-	๖๐ กรัม

๓. สรรพคุณ

บรรเทาอาการปวดเมื่อยตามร่างกาย

๓๙. ยาน้ำมันบรรเทาอาการปวดเมื่อยตามร่างกาย สูตร ๑๑

๑. ชื่อยา ยาน้ำมันบรรเทาอาการปวดเมื่อยตามร่างกาย สูตร ๑๑

๒. สูตรตำรับยา

ตัวยาสําคัญ

ลำดับที่	ตัวยา	ส่วนที่ใช้	น้ำหนักยา ต่อ ๑๐๐ กรัม
๑	น้ำมันหอมระเหยไพล	เหง้า	๗ กรัม
๒	น้ำมันระกำ	-	๑๕ กรัม
๓	เกล็ดสะระแหน่	-	๕ กรัม
๔	พิมเสน	-	๓ กรัม
๕	การบูร	-	๒ กรัม
๖	น้ำมันยูคาลิปตัส	-	๕ กรัม
๗	น้ำมันเขียว	-	๓ กรัม
๘	น้ำมันมะพร้าว	-	๖๐ กรัม

๓. สรรพคุณ

บรรเทาอาการปวดเมื่อยตามร่างกาย

๔๐. ยาน้ำมันบรรเทาอาการปวดเมื่อยตามร่างกาย สูตร ๑๒

๑. ชื่อยา ยาน้ำมันบรรเทาอาการปวดเมื่อยตามร่างกาย สูตร ๑๒

๒. สูตรตำรับยา

ตัวยาสําคัญ

ลำดับที่	ตัวยา	ส่วนที่ใช้	น้ำหนักยา ต่อ ๑๐๐ กรัม
๑	น้ำมันหอมระเหยไพล	เหง้า	๑๔ กรัม
๒	น้ำมันระกำ	-	๑๐ กรัม
๓	เกล็ดสะระแหน่	-	๕ กรัม
๔	พิมเสน	-	๓ กรัม
๕	การบูร	-	๒ กรัม
๖	น้ำมันสะระแหน่	-	๖ กรัม
๗	น้ำมันมะพร้าว	-	๖๐ กรัม

๓. สรรพคุณ

บรรเทาอาการปวดเมื่อยตามร่างกาย

๔๑. ยาน้ำมันบรรเทาอาการปวดเมื่อยตามร่างกาย สูตร ๑๓

๑. ชื่อยา ยาน้ำมันบรรเทาอาการปวดเมื่อยตามร่างกาย สูตร ๑๓

๒. สูตรตำรับยา

ตัวยาสำคัญ

ลำดับที่	ตัวยา	ส่วนที่ใช้	น้ำหนักยา ต่อ ๑๐๐ กรัม
๑	น้ำมันหอมระเหยไพล	แห้ง	๑๔ กรัม
๒	น้ำมันระกำ	-	๑๐ กรัม
๓	น้ำมันมะพร้าว	-	๗๖ กรัม

๓. สรรพคุณ

บรรเทาอาการปวดเมื่อยตามร่างกาย

๔๒. ยาน้ำมันบรรเทาอาการปวดเมื่อยตามร่างกาย สูตร ๑๔

๑. ชื่อยา ยาน้ำมันบรรเทาอาการปวดเมื่อยตามร่างกาย สูตร ๑๔

๒. สูตรตำรับยา

ตัวยาสำคัญ

ลำดับที่	ตัวยา	ส่วนที่ใช้	น้ำหนักยา ต่อ ๑๐๐ กรัม
๑	น้ำมันไพลทอด*	แห้ง	๕ กรัม
๒	น้ำมันหอมระเหยไพล	แห้ง	๗ กรัม
๓	น้ำมันว่านเอ็นเหลืองทอด*	แห้ง	๕ กรัม
๔	น้ำมันขมิ้นชันทอด*	แห้ง	๓ กรัม
๕	น้ำมันระกำ	-	๑๐ กรัม
๖	เกล็ดสะระแหน่	-	๑๐ กรัม
๗	พิมเสน	-	๕ กรัม
๘	การบูร	-	๕ กรัม
๙	น้ำมันมะพร้าว	-	๕๐ กรัม

* น้ำมันไพลทอด น้ำมันว่านเอ็นเหลืองทอด และน้ำมันขมิ้นชันทอด มีส่วนผสมของผงดอกกานพลู ที่มีหน้าที่ป้องกันการเหิน

๓. สรรพคุณ

บรรเทาอาการปวดเมื่อยตามร่างกาย

๔๓. ยาน้ำมันบรรเทาอาการปวดเมื่อยตามร่างกาย สูตร ๑๕

๑. รูปแบบยา ยาน้ำมันบรรเทาอาการปวดเมื่อยตามร่างกาย สูตร ๑๕

๒. สูตรตำรับยา

ตัวยาสำคัญ

ลำดับที่	ตัวยา	ส่วนที่ใช้	น้ำหนักยา ต่อ ๑๐๐ กรัม
๑	น้ำมันไพลทอด*	แห้ง	๑๕ กรัม
๒	น้ำมันขมิ้นชันทอด*	แห้ง	๕ กรัม
๓	น้ำมันระกำ	-	๑๐ กรัม

ลำดับที่	ตัวยา	ส่วนที่ใช้	น้ำหนักยา ต่อ ๑๐๐ กรัม
๔	เกล็ดสะระแหน่	-	๕ กรัม
๕	พิมเสน	-	๓ กรัม
๖	การบูร	-	๒ กรัม
๗	น้ำมันมะพร้าว	-	๖๐ กรัม

* น้ำมันไพลทอด และน้ำมันขมิ้นชันทอด มีส่วนผสมของผงดอกกานพลู ที่มีหน้าที่ป้องกันการเหิน

๓. สรรพคุณ

บรรเทาอาการปวดเมื่อยตามร่างกาย

๔๔. ยาน้ำมันบรรเทาอาการปวดเมื่อยตามร่างกาย สูตร ๑๖

๑. ชื่อยา ยาน้ำมันบรรเทาอาการปวดเมื่อยตามร่างกาย สูตร ๑๖

๒. สูตรตำรับยา

ตัวยาสาคัญ

ลำดับที่	ตัวยา	ส่วนที่ใช้	น้ำหนักยา ต่อ ๑๐๐ กรัม
๑	น้ำมันระกำ	-	๑๕ กรัม
๒	เกล็ดสะระแหน่	-	๕ กรัม
๓	พิมเสน	-	๓ กรัม
๔	การบูร	-	๒ กรัม
๕	น้ำมันยูคาลิปตัส	-	๑๐ กรัม
๖	น้ำมันสะระแหน่	-	๑๐ กรัม
๗	น้ำมันมะพร้าว	-	๕๕ กรัม

๓. สรรพคุณ

บรรเทาอาการปวดเมื่อยตามร่างกาย

๔๕. ยาน้ำมันบรรเทาอาการปวดเมื่อยตามร่างกาย สูตร ๑๗

๑. ชื่อยา ยาน้ำมันบรรเทาอาการปวดเมื่อยตามร่างกาย สูตร ๑๗

๒. สูตรตำรับยา

ตัวยาสาคัญ

ลำดับที่	ตัวยา	ส่วนที่ใช้	น้ำหนักยา ต่อ ๑๐๐ กรัม
๑	เกล็ดสะระแหน่	-	๒๐ กรัม
๒	พิมเสน	-	๕ กรัม
๓	การบูร	-	๑๐ กรัม
๔	น้ำมันยูคาลิปตัส	-	๕ กรัม
๕	น้ำมันระกำ	-	๕ กรัม
๖	น้ำมันสะระแหน่	-	๕ กรัม
๗	น้ำมันหอมระเหยจากผิวผลมะกรูด	-	๕ กรัม

ลำดับที่	ตัวยา	ส่วนที่ใช้	น้ำหนักยา ต่อ ๑๐๐ กรัม
๘	น้ำมันมะพร้าว	-	๔๕ กรัม

๓. สรรพคุณ

บรรเทาอาการปวดเมื่อยตามร่างกาย

๔๖. ยาหม่อง บรรเทาอาการปวดเมื่อยตามร่างกาย สูตร ๑

๑. ชื่อยา ยาหม่อง บรรเทาอาการปวดเมื่อยตามร่างกาย สูตร ๑

๒. สูตรตำรับยา

ตัวยาสําคัญ

ลำดับที่	ตัวยา	น้ำหนักยา ต่อ ๑๐๐ กรัม
๑	น้ำมันสะระแหน่	๒.๕ กรัม
๒	น้ำมันระกำ	๑๕ กรัม
๓	น้ำมันอบเชย	๒.๕ กรัม
๔	น้ำมันเป็ยว	๒.๕ กรัม
๕	น้ำมันกานพลู	๒.๕ กรัม
๖	น้ำมันยูคาลิปตัส	๑๐ กรัม
๗	เกล็ดสะระแหน่	๕ กรัม
๘	พาราฟิน	๒๐ กรัม
๙	ปิโตรลาทัม	๔๐ กรัม

๓. สรรพคุณ

บรรเทาอาการปวดเมื่อยตามร่างกาย

๔๗. ยาหม่อง บรรเทาอาการปวดเมื่อยตามร่างกาย สูตร ๒

๑. ชื่อยา ยาหม่อง บรรเทาอาการปวดเมื่อยตามร่างกาย สูตร ๒

๒. สูตรตำรับยา

ตัวยาสําคัญ

ลำดับที่	ตัวยา	น้ำหนักยา ต่อ ๑๐๐ กรัม
๑	น้ำมันระกำ	๑๕ กรัม
๒	น้ำมันยูคาลิปตัส	๑๐ กรัม
๓	การบูร	๕ กรัม
๔	เกล็ดสะระแหน่	๕ กรัม
๕	ขี้ผึ้ง	๑๕ กรัม
๖	ปิโตรลาทัม	๕๐ กรัม

๓. สรรพคุณ

บรรเทาอาการปวดเมื่อยตามร่างกาย

๔๘. ยาหม่อง บรรเทาอาการปวดเมื่อยตามร่างกาย สูตร ๓

๑. ชื่อยา ยาหม่อง บรรเทาอาการปวดเมื่อยตามร่างกาย สูตร ๓

๒. สูตรตำรับยา

ตัวยาลำคัญ

ลำดับที่	ตัวยา	น้ำหนักยา ต่อ ๑๐๐ กรัม
๑	น้ำมันสะระแหน่	๒.๕ กรัม
๒	น้ำมันระกำ	๑๐ กรัม
๓	น้ำมันเขียว	๕ กรัม
๔	น้ำมันกานพลู	๒.๕ กรัม
๕	น้ำมันยูคาลิปตัส	๑๐ กรัม
๖	การบูร	๕ กรัม
๗	เกล็ดสะระแหน่	๕ กรัม
๘	ขี้ผึ้ง	๒๐ กรัม
๙	ปิโตรลาทัม	๔๐ กรัม

๓. สรรพคุณ

บรรเทาอาการปวดเมื่อยตามร่างกาย

๔๙. ยาหม่อง บรรเทาอาการปวดเมื่อยตามร่างกาย สูตร ๔

๑. ชื่อยา ยาหม่อง บรรเทาอาการปวดเมื่อยตามร่างกาย สูตร ๔

๒. สูตรตำรับยา

ตัวยาลำคัญ

ลำดับที่	ตัวยา	น้ำหนักยา ต่อ ๑๐๐ กรัม
๑	น้ำมันสะระแหน่	๕ กรัม
๒	น้ำมันระกำ	๑๕ กรัม
๓	น้ำมันยูคาลิปตัส	๑๐ กรัม
๔	น้ำมันมะพร้าว	๒๐ กรัม
๕	การบูร	๕ กรัม
๖	พิมเสน	๕ กรัม
๗	เกล็ดสะระแหน่	๑๐ กรัม
๘	พาราฟิน	๑๐ กรัม
๙	ปิโตรลาทัม	๒๐ กรัม

๓. สรรพคุณ

บรรเทาอาการปวดเมื่อยตามร่างกาย

๕๐. ยาน้ำมันบรรเทาอาการแมลงกัดต่อย สูตร ๑

๑. ชื่อยา ยาน้ำมันบรรเทาอาการแมลงกัดต่อย สูตร ๑

๒. สูตรตำรับยา

ตัวยาลำคัญ

ลำดับที่	ตัวยา	ส่วนที่ใช้	น้ำหนักยา ต่อ ๑๐๐ กรัม
๑	เกล็ดสะระแหน่	-	๒๐ กรัม
๒	พิมเสน	-	๑๐ กรัม
๓	การบูร	-	๑๐ กรัม
๔	น้ำมันมะพร้าว	-	๖๐ กรัม

๓. สรรพคุณ

บรรเทาอาการแมลงกัดต่อย

๕๑. ยาน้ำมันบรรเทาอาการแมลงกัดต่อย สูตร ๒

๑. ชื่อยา ยาน้ำมันบรรเทาอาการแมลงกัดต่อย สูตร ๒

๒. สูตรตำรับยา

ตัวยาสำคัญ

ลำดับที่	ตัวยา	ส่วนที่ใช้	น้ำหนักยา ต่อ ๑๐๐ กรัม
๑	เกล็ดสะระแหน่	-	๑๐ กรัม
๒	พิมเสน	-	๕ กรัม
๓	การบูร	-	๕ กรัม
๔	น้ำมันเขียว	-	๑๐ กรัม
๕	น้ำมันมะพร้าว	-	๗๐ กรัม

๓. สรรพคุณ

บรรเทาอาการแมลงกัดต่อย

๕๒. ยาน้ำมันบรรเทาอาการแมลงกัดต่อย สูตร ๓

๑. ชื่อยา ยาน้ำมันบรรเทาอาการแมลงกัดต่อย สูตร ๓

๒. สูตรตำรับยา

ตัวยาสำคัญ

ลำดับที่	ตัวยา	ส่วนที่ใช้	น้ำหนักยา ต่อ ๑๐๐ กรัม
๑	น้ำมันสะระแหน่	-	๑๐ กรัม
๒	เกล็ดสะระแหน่	-	๑๐ กรัม
๓	พิมเสน	-	๕ กรัม
๔	การบูร	-	๕ กรัม
๕	น้ำมันมะพร้าว	-	๗๐ กรัม

๓. สรรพคุณ

บรรเทาอาการแมลงกัดต่อย

๕๓. ยาน้ำมันบรรเทาอาการแมลงกัดต่อย สูตร ๔

๑. ชื่อยา ยาน้ำมันบรรเทาอาการแมลงกัดต่อย สูตร ๔

๒. สูตรตำรับยา

ตัวยาสําคัญ

ลำดับที่	ตัวยา	ส่วนที่ใช้	น้ำหนักยา ต่อ ๑๐๐ กรัม
๑	เกล็ดสะระแหน่	-	๕ กรัม
๒	พิมเสน	-	๓ กรัม
๓	การบูร	-	๒ กรัม
๔	น้ำมันยูคาลิปตัส	-	๑๐ กรัม
๕	น้ำมันเขียว	-	๕ กรัม
๖	น้ำมันสะระแหน่	-	๑๐ กรัม
๗	น้ำมันมะพร้าว	-	๖๕ กรัม

๓. สรรพคุณ

บรรเทาอาการแมลงกัดต่อย

๕๔. ยาน้ำมันบรรเทาอาการแมลงกัดต่อย สูตร ๕

๑. ชื่อยา ยาน้ำมันบรรเทาอาการแมลงกัดต่อย สูตร ๕

๒. สูตรตำรับยา

ตัวยาสําคัญ

ลำดับที่	ตัวยา	ส่วนที่ใช้	น้ำหนักยา ต่อ ๑๐๐ กรัม
๑	เกล็ดสะระแหน่	-	๑๐ กรัม
๒	พิมเสน	-	๕ กรัม
๓	การบูร	-	๕ กรัม
๔	น้ำมันยูคาลิปตัส	-	๑๐ กรัม
๕	น้ำมันเขียว	-	๕ กรัม
๖	น้ำมันมะพร้าว	-	๖๕ กรัม

๓. สรรพคุณ

บรรเทาอาการแมลงกัดต่อย

๕๕. ยาน้ำมันบรรเทาอาการแมลงกัดต่อย สูตร ๖

๑. ชื่อยา ยาน้ำมันบรรเทาอาการแมลงกัดต่อย สูตร ๖

๒. สูตรตำรับยา

ตัวยาสําคัญ

ลำดับที่	ตัวยา	ส่วนที่ใช้	น้ำหนักยา ต่อ ๑๐๐ กรัม
๑	น้ำมันขมิ้นชันทอด*	เหง้า	๕ กรัม
๒	เกล็ดสะระแหน่	-	๑๐ กรัม
๓	พิมเสน	-	๕ กรัม
๔	การบูร	-	๕ กรัม
๕	น้ำมันกานพลู	-	๕ กรัม
๖	น้ำมันเขียว	-	๑๐ กรัม
๗	น้ำมันมะพร้าว	-	๖๐ กรัม

* น้ำมันขมิ้นชันทอด มีส่วนผสมของผงดอกกานพลู ที่มีหน้าที่ป้องกันการหืน

๓. สรรพคุณ

บรรเทาอาการแมลงกัดต่อย

๕๖. ยาน้ำมันบรรเทาอาการแมลงกัดต่อย สูตร ๗

๑. ชื่อยา ยาน้ำมันบรรเทาอาการแมลงกัดต่อย สูตร ๗

๒. สูตรตำรับยา

ตัวยาลำคัญ

ลำดับที่	ตัวยา	ส่วนที่ใช้	น้ำหนักยา ต่อ ๑๐๐ กรัม
๑	เกล็ดสะระแหน่	-	๖ กรัม
๒	น้ำมันสะระแหน่	-	๕ กรัม
๓	พิมเสน	-	๓ กรัม
๔	การบูร	-	๓ กรัม
๕	น้ำมันยูคาลิปตัส	-	๒ กรัม
๖	น้ำมันระกำ	-	๒ กรัม
๗	น้ำมันอบเชย	-	๑ กรัม
๘	น้ำมันมะพร้าว	-	๗๘ กรัม

๓. สรรพคุณ

บรรเทาอาการแมลงกัดต่อย

๕๗. ยาน้ำมันบรรเทาอาการแมลงกัดต่อย สูตร ๘

๑. ชื่อยา ยาน้ำมันบรรเทาอาการแมลงกัดต่อย สูตร ๘

๒. สูตรตำรับยา

ตัวยาลำคัญ

ลำดับที่	ตัวยา	ส่วนที่ใช้	น้ำหนักยา ต่อ ๑๐๐ กรัม
๑	เกล็ดสะระแหน่	-	๓๐ กรัม
๒	พิมเสน	-	๒๐ กรัม

ลำดับที่	ตัวยา	ส่วนที่ใช้	น้ำหนักยา ต่อ ๑๐๐ กรัม
๓	การบูร	-	๑๐ กรัม
๔	น้ำมันยูคาลิปตัส	-	๑๕ กรัม
๕	น้ำมันมะพร้าว	-	๒๕ กรัม

๓. สรรพคุณ

บรรเทาอาการแมลงกัดต่อย

๕๘. ยาน้ำมันบรรเทาอาการคันจากเห็บ สสูตร ๑

๑. ชื่อยา ยาน้ำมันบรรเทาอาการคันจากเห็บ สสูตร ๑

๒. สูตรตำรับยา

ตัวยาสําคัญ

ลำดับที่	ตัวยา	ส่วนที่ใช้	น้ำหนักยา ต่อ ๑๐๐ กรัม
๑	เกล็ดสะระแหน่	-	๓๐
๒	พิมเสน	-	๒๐
๓	การบูร	-	๑๐
๔	น้ำมันยูคาลิปตัส	-	๑๕
๕	น้ำมันสะระแหน่	-	๑๐
๖	น้ำมันมะพร้าว	-	๑๕

๓. สรรพคุณ

บรรเทาอาการคันจากเห็บ

๕๙. ยาน้ำมันบรรเทาอาการคันจากเห็บ สสูตร ๒

๑. ชื่อยา ยาน้ำมันบรรเทาอาการคันจากเห็บ สสูตร ๒

๒. สูตรตำรับยา

ตัวยาสําคัญ

ลำดับที่	ตัวยา	ส่วนที่ใช้	น้ำหนักยา ต่อ ๑๐๐ กรัม
๑	เกล็ดสะระแหน่	-	๓๐ กรัม
๒	พิมเสน	-	๒๐ กรัม
๓	การบูร	-	๑๐ กรัม
๔	น้ำมันยูคาลิปตัส	-	๑๕ กรัม
๕	น้ำมันมะพร้าว	-	๒๕ กรัม

๓. สรรพคุณ

บรรเทาอาการคันจากเห็บ

๖๐. ยาน้ำมันบรรเทาอาการคันจากเห็บ สสูตร ๓

๑. ชื่อยา ยาน้ำมันบรรเทาอาการคันจากเห็บ สสูตร ๓

๒. สูตรตำรับยา

ตัวยาสําคัญ

ลำดับที่	ตัวยา	ส่วนที่ใช้	น้ำหนักยา (กรัม)
๑	เกล็ดสะระแห่น	-	๘
๒	พิมเสน	-	๒
๓	การบูร	-	๔
๔	น้ำมันยูคาลิปตัส	-	๑๖

๓. สรรพคุณ

บรรเทาอาการคัดจมูกเนื่องจากหวัด

๖๑. ยาน้ำมันบรรเทาอาการคัดจมูกเนื่องจากหวัด สูตร ๔

๑. ชื่อยา ยาน้ำมันบรรเทาอาการคัดจมูกเนื่องจากหวัด สูตร ๔

๒. สูตรตำรับยา

ตัวยาสําคัญ

ลำดับที่	ตัวยา	ส่วนที่ใช้	น้ำหนักยา ต่อ ๑๐๐ กรัม
๑	เกล็ดสะระแห่น	-	๒๐ กรัม
๒	พิมเสน	-	๕ กรัม
๓	การบูร	-	๑๐ กรัม
๔	น้ำมันยูคาลิปตัส	-	๕ กรัม
๕	น้ำมันระกำ	-	๕ กรัม
๖	น้ำมันสะระแห่น	-	๕ กรัม
๗	น้ำมันหอมระเหยจากผิวผลมะกรูด	-	๕ กรัม
๘	น้ำมันมะพร้าว	-	๔๕ กรัม

๓. สรรพคุณ

บรรเทาอาการคัดจมูกเนื่องจากหวัด

๖๒. ยาผสมโคคลาน สูตร ๑

๑. ชื่อยา ยาผสมโคคลาน สูตร ๑

๒. สูตรตำรับยา

ตัวยาสําคัญ

ลำดับ	ตัวยา	ส่วนที่ใช้	น้ำหนักยา ๑๐๐ กรัม
๑	โคคลาน	เถา	๒๕ กรัม
๒	โตไม้รูลัม	ทั้งต้น	๒๕ กรัม
๓	มะตูม	ผลอ่อน	๒๕ กรัม
๔	ทองพันชั่ง	ส่วนเหนือดิน	๒๕ กรัม

๓. สรรพคุณ

บรรเทาอาการปวดเมื่อยตามร่างกาย

๖๓. ยาผสมโคคลาน สูตร ๒

๑. ชื่อยา ยาผสมโคคลาน สูตร ๒

๒. สูตรตำรับยา

ตัวยาสําคัญ

ลำดับ	ตัวยา	ส่วนที่ใช้	น้ำหนักยา ๑๐๕ กรัม
๑	โคคลาน	เถา	๕๐ กรัม
๒	ทองพันชั่ง	ส่วนเหนือดิน	๒๕ กรัม
๓	โตไม้รูลัม	ทั้งต้น	๑๕ กรัม
๔	มะตูม	ผลอ่อน	๑๕ กรัม

๓. สรรพคุณ

บรรเทาอาการปวดเมื่อยตามร่างกาย

๖๔. ยาผสมโคคลาน สูตร ๓

๑. ชื่อยา ยาผสมโคคลาน สูตร ๓

๒. สูตรตำรับยา

ตัวยาสําคัญ

ลำดับ	ตัวยา	ส่วนที่ใช้	น้ำหนักยา ๑๐๐ กรัม
๑	โคคลาน	เถา	๒๐ กรัม
๒	เถาเอ็นอ่อน	เถา	๒๐ กรัม
๓	ฝางเสน	แก่น	๒๐ กรัม
๔	สะค้าน	เถา	๒๐ กรัม
๕	โตไม้รูลัม	ทั้งต้น	๑๐ กรัม
๖	ทองพันชั่ง	ทั้งต้น	๑๐ กรัม

๓. สรรพคุณ

บรรเทาอาการปวดเมื่อยตามร่างกาย

๖๕. ยาเบญจกูล

๑. ชื่อยา ยาเบญจกูล

๒. สูตรตำรับยา

ตัวยาสําคัญ

ลำดับ	ตัวยา	ส่วนที่ใช้	น้ำหนักยา ๑๐๐ กรัม
๑	ขิงแห้ง	เหง้า	๒๐ กรัม
๒	เจตมูลเพลิงแดง	ราก	๒๐ กรัม
๓	ข้าพลุ	ราก	๒๐ กรัม
๔	ดีปลี	ข้อผลที่โตเต็มที่	๒๐ กรัม
๕	สะค้าน	เถา	๒๐ กรัม

๓. สรรพคุณ

บรรเทาอาการท้องอืด ท้องเฟ้อ

๖๖. ยาผสมเพชรสังฆาต สูตร ๑

๑. ชื่อยา ยาผสมเพชรสังฆาต สูตร ๑

๒. สูตรตำรับยา

ตัวยาสําคัญ

ลำดับ	ตัวยา	ส่วนที่ใช้	น้ำหนักยา ๑๐๐ กรัม
๑	เพชรสังฆาต	เถา	๗๐ กรัม
๒	อัคคีทวาร	ราก	๒๐ กรัม
๓	โกฐน้ำเต้า	รากและเหง้า	๑๐ กรัม

๓. สรรพคุณ

บรรเทาอาการริดสีดวงทวารหนัก

๖๗. ยาผสมเพชรสังฆาต สูตร ๒

๑. ชื่อยา ยาผสมเพชรสังฆาต สูตร ๒

๒. สูตรตำรับยา

ตัวยาสําคัญ

ลำดับ	ตัวยา	ส่วนที่ใช้	น้ำหนักยา ๘๕ กรัม
๑	เพชรสังฆาต	เถา	๕๐ กรัม
๒	กะเม็ง	ส่วนเหนือดิน	๑๕ กรัม
๓	กระชาย	รากและเหง้า	๑๐ กรัม
๔	โกฐน้ำเต้า	รากและเหง้า	๑๐ กรัม

๓. สรรพคุณ

บรรเทาอาการริดสีดวงทวารหนัก

๖๘. ยาผสมเถาวัลย์เปรียง สูตร ๑

๑. ชื่อยา ยาผสมเถาวัลย์เปรียง สูตร ๑

๒. สูตรตำรับยา

ตัวยาสําคัญ

ลำดับ	ตัวยา	ส่วนที่ใช้	น้ำหนักยา ๑๐๐ กรัม
๑	เถาวัลย์เปรียง	เถา	๒๕ กรัม
๒	มะดูก	แก่น	๒๕ กรัม
๓	ชันทองพญาบาท	แก่น	๒๕ กรัม
๔	ไพล	เหง้า	๒๕ กรัม

๓. สรรพคุณ

บรรเทาอาการปวดเมื่อยตามร่างกาย

๖๙. ยาผสมเถาวัลย์เปรียง สูตร ๒

๑. ชื่อยา ยาผสมเถาวัลย์เปรียง สูตร ๒

๒. สูตรตำรับยา

ตัวยาสําคัญ

ลำดับ	ตัวยา	ส่วนที่ใช้	น้ำหนักยา ๑๐๐ กรัม
๑	ไพล	เหง้า	๔๐ กรัม
๒	เถาวัลย์เปรียง	เถา	๒๐ กรัม
๓	มะดูก	แก่น	๒๐ กรัม
๔	ชันทองพญาบาท	แก่น	๒๐ กรัม

๓. สรรพคุณ

บรรเทาอาการปวดเมื่อยตามร่างกาย

๗๐. ยากษัยเส้น

๑. ชื่อยา ยากษัยเส้น

๒. สูตรตำรับยา

ตัวยาสําคัญ

ลำดับ	ตัวยา	ส่วนที่ใช้	น้ำหนักยา ๒๓๖ กรัม
๑	ดีปลี	ข้อผลที่โตเต็มที่	๔๐ กรัม
๒	ขิง	เหง้า	๒๐ กรัม
๓	ข้าพลุ	ราก	๒๔ กรัม
๔	สะค้าน	เถา	๑๒ กรัม

ลำดับ	ตัวยา	ส่วนที่ใช้	น้ำหนักยา ๒๓๖ กรัม
๕	เจตมูลเพลิงแดง	ราก	๘ กรัม
๖	โคคลาน	เถา	๑๐ กรัม
๗	กำลังวัวเถลิง	เถา	๑๐ กรัม
๘	เถาวัลย์เปรียง	เถา	๑๐ กรัม
๙	พริกไทย	เถา	๑๐ กรัม
๑๐	ม้ากระต๊อบโรง	เถา	๑๐ กรัม
๑๑	กระชาย	รากและเหง้า	๑๐ กรัม
๑๒	แสมสาร	แก่น	๑๐ กรัม
๑๓	ไพล	เหง้า	๑๐ กรัม
๑๔	การบูร	-	๖ กรัม
๑๕	ลูกจันทน์	เมล็ด	๔ กรัม
๑๖	กานพลู	ดอกตูมก่อนบาน	๔ กรัม
๑๗	ว่านน้ำ	เหง้า	๔ กรัม
๑๘	กะทือ	เหง้า	๔ กรัม
๑๙	กระวาน	ผล	๔ กรัม
๒๐	พริกไทยล่อน	เมล็ดจากผลสุก	๔ กรัม
๒๑	ชะเอมเทศ	รากและเหง้า	๔ กรัม
๒๒	อบเชยเทศ	เปลือกต้น	๔ กรัม
๒๓	ดอกจันทน์	เยื่อหุ้มเมล็ด	๒ กรัม
๒๔	โกฐน้ำเต้า	รากและเหง้า	๒ กรัม
๒๕	มะลิ	ดอก	๒ กรัม
๒๖	พิทูล	วงกลีบดอก	๒ กรัม
๒๗	บุณฑาค	ดอก	๒ กรัม
๒๘	สารภี	ดอก	๒ กรัม
๒๙	บัวหลวง	เกสรตัวผู้	๒ กรัม

๓. สรรพคุณ

บรรเทาอาการปวดเมื่อยตามร่างกาย ปวดหลัง ปวดเอว

๗๑. ยาบรรเทาโรคผิวหนัง

๑. ชื่อยา ยาบรรเทาโรคผิวหนัง

๒. สูตรตำรับยา

ตัวยาลำคัญ

ลำดับ	ตัวยา	ส่วนที่ใช้	น้ำหนักยา ๑๐๐ กรัม
๑	เหงือกปลาหมอ	ใบ	๓๐ กรัม
๒	เพชรสังฆาต	เถา	๓๐ กรัม
๓	สมอไทย	เนื้อผล	๓๐ กรัม
๔	พริกไทยล่อน	เมล็ดจากผลสุก	๓๐ กรัม
๕	ราชดัด	ผล	๑๕ กรัม
๖	โกฐน้ำเต้า	รากและเหง้า	๑๕ กรัม
๗	ขมิ้นชัน	เหง้า	๖ กรัม

๓. สรรพคุณ

บรรเทาอาการริดสีดวงทวารหนัก

๗๒. ยาแก้ไอผสมกานพลู

๑. ชื่อยา ยาแก้ไอผสมกานพลู

๒. สูตรตำรับยา

ตัวยาสําคัญ

ลำดับ	ตัวยา	ส่วนที่ใช้	น้ำหนักยา ๑๐๒ กรัม
๑	ชะเอมเทศ	รากและเหง้า	๔๘ กรัม
๒	บ๊วย	เนื้อผล	๑๖ กรัม
๓	มะนาว	ผลดอง	๑๐ กรัม
๔	กานพลู	ดอกตูมก่อนบาน	๒ กรัม
๕	ว่านน้ำ	เหง้า	๒ กรัม
๖	มะแว้งเครือ	ผล	๒ กรัม
๗	สมอพิเภก	เนื้อผล	๒ กรัม
๘	อบเชยเทศ	เปลือกต้น	๒ กรัม
๙	มะขามป้อม	เนื้อผล	๒ กรัม
๑๐	เก็กฮวย	ดอก	๒ กรัม
๑๑	หล่อฮั้งก้วย	ผล	๒ กรัม
๑๒	ส้มจีน	ผิวเปลือกผล	๒ กรัม
๑๓	น้ำตาลกรวด	-	๔ กรัม
๑๔	พิมเสน	-	๓ กรัม
๑๕	เกล็ดสะระแหน่	-	๒ กรัม

๓. สรรพคุณ

บรรเทาอาการไอ ขับเสมหะ ทำให้ชุ่มคอ

๗๓. ยาแก้ไอผสมมะนาวดอง

๑. ชื่อยา ยาแก้ไอผสมมะนาวดอง

๒. สูตรตำรับยา

ตัวยาสําคัญ

ลำดับ	ตัวยา	ส่วนที่ใช้	น้ำหนักยา ๙๙ กรัม
๑	บ๊วย	เนื้อผล	๓๕ กรัม
๒	มะนาว	ผลดอง	๓๕ กรัม
๓	ชะเอมเทศ	รากและเหง้า	๑๗ กรัม
๔	ชะเอมไทย	เถาหรือต้น	๓ กรัม
๕	อบเชยญวน	เปลือกต้น	๓ กรัม
๖	มะแว้งเครือ	ผล	๒ กรัม
๗	กานพลู	ดอกตูมก่อนบาน	๑ กรัม
๘	มะขามป้อม	เนื้อผล	๑ กรัม
๙	เกล็ดสะระแหน่	-	๒ กรัม

๓. สรรพคุณ

บรรเทาอาการไอ ขับเสมหะ ทำให้ชุ่มคอ

๗๔. ยาชิรน์คศิจร

๑. ชื่อยา ยาชิรน์คศิจร

๒. สูตรตำรับ

ตัวยาสําคัญ

ลำดับ	ตัวยา	ส่วนที่ใช้	น้ำหนักยา ๑๒๐ กรัม
๑	กระเทียม	ราก	๖๐ กรัม
๒	ดีปลี	ข้อผลที่โตเต็มที่	๑๐ กรัม
๓	เปราะหอม	เหง้า	๑๐ กรัม
๔	แฝกหอม	ราก	๑๐ กรัม
๕	พริกไทย	ผลแก่	๑๐ กรัม
๖	ว่านน้ำ	เหง้า	๑๐ กรัม
๗	แห้วหมู	หัวใต้ดิน	๑๐ กรัม

๓. สรรพคุณ

ขับลม บรรเทาอาการท้องอืดท้องเฟ้อ

๗๕. ยาทาพระเส้น ชนิดของเหลวสำหรับใช้ภายนอก สูตร ๑

๑. ชื่อยา ยาทาพระเส้น ชนิดของเหลวสำหรับใช้ภายนอก สูตร ๑

๒. สูตรตำรับยา
ตัวยาสำคัญ

ลำดับ	ตัวยา	ส่วนที่ใช้	น้ำหนักยา ๑๐๗.๕ กรัม*
๑	มะคำไก่	ใบสด	๔๐ กรัม
๒	ขี้เหล็ก	ใบสด	๑๐ กรัม
๓	ตองแตก	ใบสด	๑๐ กรัม
๔	ตะไคร้หอม	เหง้าและกาบใบสด	๑๐ กรัม
๕	มะขาม	ใบสด	๑๐ กรัม
๖	เลี่ยน	ใบสด	๑๐ กรัม
๗	กระชาย	รากและเหง้าสด	๒.๕ กรัม
๘	กระเทียม	หัวสด	๒.๕ กรัม
๙	ข่า	เหง้าสด	๒.๕ กรัม
๑๐	พริกไทยล่อน	เมล็ดจากผลสุก	๒.๕ กรัม
๑๑	มหาหิงคุ์	ยาง	๒.๕ กรัม
๑๒	ยาดำ	ยางจากใบ	๒.๕ กรัม
๑๓	หอม	หัวสด	๒.๕ กรัม
๑๔	เหล้าขาว ๔๐ ดีกรี ปรับปริมาตรจนครบ	-	๓๐๐ มิลลิลิตร

* ไม่รวมน้ำหนัก เหล้าขาว ๔๐ ดีกรี

๓. สรรพคุณ

บรรเทาอาการปวดเมื่อย

๗๖. ยาทาพระเส้น ชนิดของเหลวสำหรับใช้ภายนอก สูตร ๒

๑. ชื่อยา ยาทาพระเส้น ชนิดของเหลวสำหรับใช้ภายนอก สูตร ๒

๒. สูตรตำรับยา
ตัวยาสำคัญ

ลำดับ	ตัวยา	ส่วนที่ใช้	น้ำหนักยา ๕๒ กรัม*
๑	มะคำไก่	ใบ	๑๖ กรัม
๒	ขี้เหล็ก	ใบ	๔ กรัม
๓	ตองแตก	ใบ	๔ กรัม
๔	ตะไคร้หอม	เหง้าและกาบใบ	๔ กรัม
๕	มะขาม	ใบ	๔ กรัม
๖	เลี่ยน	ใบ	๔ กรัม

ลำดับ	ตัวยา	ส่วนที่ใช้	น้ำหนักยา ๕๒ กรัม*
๗	กระชาย	รากและเหง้าสด	๔ กรัม
๘	กระเทียม	หัวสด	๔ กรัม
๙	ข่า	เหง้า	๑ กรัม
๑๐	พริกไทย	ผลแก่	๑ กรัม
๑๑	มหาหิงค์	ยาง	๑ กรัม
๑๒	ยาดำ	ยางจากใบ	๑ กรัม
๑๓	หอม	หัวสด	๔ กรัม
๑๔	การบูร	-	๒๐ กรัม
๑๕	พิมเสน	-	๔๒ กรัม
๑๖	เกล็ดสะระแหน่	-	๘๔ กรัม
๑๗	เอทิลแอลกอฮอล์ ร้อยละ ๙๕ ปรับปริมาตรจนครบ	-	๘๐๐ มิลลิลิตร

* ไม่รวมน้ำหนัก การบูร พิมเสน เกล็ดสะระแหน่ และเอทิลแอลกอฮอล์ ร้อยละ ๙๕

๓. สรรพคุณ

บรรเทาอาการปวดเมื่อย

๗๗. ยาทาพระเส้น ชนิดของเหลวสำหรับใช้ภายนอก สูตร ๓

๑. ชื่อยา ยาทาพระเส้น ชนิดของเหลวสำหรับใช้ภายนอก สูตร ๓

๒. สูตรตำรับยา

ตัวยาลำคัญ

ลำดับ	ตัวยา	ส่วนที่ใช้	น้ำหนักยา ๔๓ กรัม*
๑	มะค่าไก่	ใบ	๑๖ กรัม
๒	ขี้เหล็ก	ใบ	๔ กรัม
๓	ตองแตก	ใบ	๔ กรัม
๔	ตะไคร้หอม	เหง้าและกาบใบ	๔ กรัม
๕	มะขาม	ใบ	๔ กรัม
๖	เลี่ยน	ใบ	๔ กรัม
๗	กระชาย	รากและเหง้า	๑ กรัม
๘	กระเทียม	หัว	๑ กรัม
๙	ข่า	เหง้า	๑ กรัม
๑๐	พริกไทย	ผลแก่	๑ กรัม
๑๑	มหาหิงค์	ยาง	๑ กรัม

ลำดับ	ตัวยา	ส่วนที่ใช้	น้ำหนักยา ๔๓ กรัม*
๑๒	ยาดำ	ยางจากใบ	๑ กรัม
๑๓	หอม	หัว	๑ กรัม
๑๔	เหล้าขาว ๔๐ ดีกรี ปรับปริมาตรจนครบ	-	๓๕๐ มิลลิลิตร

* ไม่รวมน้ำหนัก เหล้าขาว ๔๐ ดีกรี

๓. สรรพคุณ

บรรเทาอาการปวดเมื่อย

๗๘. แก้ปวด

๑. ชื่อยา แก้ปวด

๒. สูตรตำรับยา

ตัวยาสำคัญ

ลำดับ	ตัวยา	ส่วนที่ใช้	น้ำหนักยา ๒๖ กรัม
๑	เบญจกานี	ปุ่มหูด	๑ กรัม
๒	กล้วยตื๊บ	ผลอ่อน	๑ กรัม
๓	ทับทิม	ผลอ่อน	๑ กรัม
๔	ทับทิม	ใบ	๑ กรัม
๕	สะแก	ใบ	๑ กรัม
๖	ดินกิน**	-	๑ กรัม*
๗	กรวด	ทั้ง ๕	๑ กรัม
๘	สะเดา	ใบ	๑ กรัม
๙	ทองหลางใบมน	ใบ	๑ กรัม
๑๐	มะตูม	ใบ	๑ กรัม
๑๑	กัญชา	ใบ	๑ กรัม
๑๒	กะเม็ง	ใบ	๑ กรัม
๑๓	กระเทียม	ใบ	๒ กรัม
๑๔	ขมิ้นอ้อย	เหง้า	๓ กรัม
๑๕	ไพล	เหง้า	๔ กรัม
๑๖	เทียนดำ	เมล็ด	๕ กรัม

* น้ำหนักของตัวยาที่ผ่านการเตรียมวัตถุดิบก่อนใช้ปรุงยา

** ดินกิน อาจใช้เป็นดินสอพองสะอาด หรือดินโป่งสะอาดได้

๓. สรรพคุณ

แก้ท้องเสีย ที่มีอาการผะอืดผะอม คลื่นไส้อาเจียน

๗๙. ยาหฐมานจงถนนปิตมहाสมุท

๑. ชื่อยา ยาหฐมานจงถนนปิตมहाสมุท

๒. สูตรตำรับยา

ตัวยาสําคัญ

ลำดับ	ตัวยา	ส่วนที่ใช้	น้ำหนักยา ๑๑ กรัม
๑	เบญจानी	ปุมหุด	๑ กรัม
๒	กล้วยดิบ	ผล	๑ กรัม
๓	กระเทียม	ใบ	๑ กรัม
๔	กระพังโหม	ใบ	๑ กรัม
๕	ทับทิม	ใบ	๑ กรัม
๖	ทับทิม	ผล	๑ กรัม
๗	กรวด	เปลือกเถา	๑ กรัม
๘	สะแก	ใบ	๑ กรัม
๙	ชันย้อย	ยางไม้	๑ กรัม
๑๐	ดินกิน**	-	๑ กรัม*
๑๑	กระเทียม	หัว	๑ กรัม

* น้ำหนักของตัวยาที่ผ่านการเตรียมวัตถุดิบก่อนใช้ปรุงยา

** ดินกิน อาจใช้เป็นดินสอพองสะอาด หรือดินโป่งสะอาดได้

๓. สรรพคุณ

บรรเทาอาการท้องเสียชนิดที่ไม่เกิดจากการติดเชื้อ เช่น อุจจาระไม่เป็นมูกหรือมีเลือดปน ท้องเสียชนิดที่ไม่มีไข้ เป็นต้น

๘๐. ยาเหลืองใหญ่

๑. ชื่อยา ยาเหลืองใหญ่

๒. สูตรตำรับยา

ตัวยาสําคัญ

ลำดับ	ตัวยา	ส่วนที่ใช้	น้ำหนักยา ๓๖ กรัม
๑	ดีปลี	ข้อผล	๑ กรัม
๒	พริกไทย	ผลแก่	๑ กรัม
๓	ขิง	เหง้า	๑ กรัม
๔	กระชาย	รากและเหง้า	๑ กรัม

ลำดับ	ตัวยา	ส่วนที่ใช้	น้ำหนักยา ๓๖ กรัม
๕	ข่า	เหง้า	๑ กรัม
๖	มะตาด	เปลือกต้น	๑ กรัม
๗	ขมิ้นอ้อย	เหง้า	๑ กรัม
๘	ขมิ้นชัน	เหง้า	๑ กรัม
๙	จันทน์แดง หรือ ลักจั่น	แก่น (จันทน์แดง) หรือ แก่นที่มีราลง (ลักจั่น)	๑ กรัม
๑๐	จันทน์ขาว	แก่น	๑ กรัม
๑๑	ฝาง	แก่น	๑ กรัม
๑๒	แกแล	แก่น	๑ กรัม
๑๓	เนื้อไม้	แก่นที่มีราลงจนเกิด เป็นสีดำเต็มพื้นที่	๑ กรัม
๑๔	โกฐหัวบัว	เหง้า	๑ กรัม
๑๕	โกฐเชียง	รากแขนง	๑ กรัม
๑๖	เทียนดำ	เมล็ด	๑ กรัม
๑๗	ว่านกีบแรด	เหง้าและโคนกาบใบ	๑ กรัม
๑๘	ว่านร้อนทอง	เหง้า	๑ กรัม
๑๙	กระท่อม	ใบ	๑๘ กรัม

๓. สรรพคุณ

บรรเทาอาการท้องเสียชนิดที่ไม่เกิดจากการติดเชื้อ เช่น อุจจาระไม่เป็นมูกหรือมีเลือดปน ท้องเสียชนิดที่ไม่มีไข้ เป็นต้น ที่มีอาการแน่นท้อง ท้องอืดท้องเฟ้อ

๘๑. ยาเหล็องนายอยู่

๑. ชื่อยา ยาเหล็องนายอยู่

๒. สูตรตำรับยา

ตัวยาสำคัญ

ลำดับ	ตัวยา	ส่วนที่ใช้	น้ำหนักยา ๖๐ กรัม
๑	ขิง	เหง้า	๗ กรัม
๒	ดีปลี	ข้อผลที่โตเต็มที่	๗ กรัม
๓	กระชาย	รากและเหง้า	๗ กรัม
๔	หอม	หัว	๑ กรัม
๕	กระเทียม	หัว	๑ กรัม
๖	กระท่อม	ใบ	๑ กรัม

ลำดับ	ตัวยา	ส่วนที่ใช้	น้ำหนักยา ๖๐ กรัม
๗	กะทือ	เหง้า	๑ กรัม
๘	ไพล	เหง้า	๑ กรัม
๙	มะกรูด	ผิว*	๑ กรัม
๑๐	มะนาว	ผิว*	๑ กรัม
๑๑	ขอบชะนางแดง	ใบ	๑ กรัม
๑๒	ขอบชะนางขาว	ใบ	๑ กรัม
๑๓	ขมิ้นชัน	เหง้า	๓๐ กรัม

* ผิวมะกรูด และผิวมะนาวอาจมีส่วนของเปลือกผลชั้นกลาง (Mesocarp) ที่ไม่สามารถแยกออกได้ ติดมาบ้าง

๓. สรรพคุณ

บรรเทาอาการท้องเสียชนิดที่ไม่เกิดจากการติดเชื้อ เช่น อุจจาระไม่เป็นมูกหรือมีเลือดปน ท้องเสียชนิดที่ไม่มีไข้ เป็นต้น

๒. ยาจากสมุนไพร ประเภทตำรับยาพัฒนาจากสมุนไพร

๑. ยาขมิ้นชัน

๑. ชื่อยา ยาขมิ้นชัน

๒. **ตัวยาสำคัญ** ผงจากเหง้าขมิ้นชัน ที่มีสารสำคัญ curcuminoids ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๕.๐ โดยน้ำหนัก (w/w) และน้ำมันระเหยง่ายไม่น้อยกว่าร้อยละ ๖.๐ โดยปริมาตรต่อน้ำหนัก (v/w)

๒.๑ ชื่อวิทยาศาสตร์ *Curcuma longa* L.

๒.๒ ส่วนที่ใช้ เหง้า

๓. ข้อบ่งใช้

บรรเทาอาการแน่นจุกเสียด ท้องอืด ท้องเฟ้อ

๒. ยาชุมเห็ดเทศ

๑. ชื่อยา ยาชุมเห็ดเทศ

๒. **ตัวยาสำคัญ** ผงใบชุมเห็ดเทศ ที่มีสารสำคัญ hydroxyanthracene derivatives โดยคำนวณเป็น rhein-๘-glucoside ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๑.๐ โดยน้ำหนัก (w/w)

๒.๑ ชื่อวิทยาศาสตร์ *Senna alata* (L.) Roxb. (ชื่อพ้อง *Cassia alata* L.)

๒.๒ ส่วนที่ใช้ ใบ

๓. ข้อบ่งใช้

บรรเทาอาการท้องผูก

๓. ยามะขามแขก

๑. ชื่อยา ยามะขามแขก

๒. **ตัวยาสำคัญ** ผงใบ หรือผงใบและฝักมะขามแขก โดยมีสารสำคัญ hydroxyanthracene glycoside ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๒.๕ คำนวณเป็น sennoside B

๒.๑ ชื่อวิทยาศาสตร์ *Senna alexandrina* Mill.

๒.๒ ส่วนที่ใช้ ใบ ใบและฝัก

๓. ข้อบ่งใช้

บรรเทาอาการท้องผูก

๔. ยามะระขึ้นก

๑. ชื่อยา ยามะระขึ้นก

๒. ตัวยาสำคัญ ผงจากเนื้อผลแก่ที่ยังไม่สุกของมะระขึ้นก

๒.๑ ชื่อวิทยาศาสตร์ *Momordica charantia* L.

๒.๒ ส่วนที่ใช้ เนื้อผลแก่ที่ยังไม่สุก

๓. ข้อบ่งใช้

แก้ไข้ แก่ร้อนใน เจริญอาหาร

๕. ยาฟ้าทะลายโจร

๑. ชื่อยา ยาฟ้าทะลายโจร

๒. ตัวยาสำคัญ ผงจากส่วนเหนือดินของฟ้าทะลายโจร ที่มีสารสำคัญ total lactone โดยคำนวณเป็น andrographolide ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๖.๐ โดยน้ำหนัก (w/w) และปริมาณ andrographolide ไม่น้อยกว่า ร้อยละ ๑.๐ โดยน้ำหนัก (w/w)

๒.๑ ชื่อวิทยาศาสตร์ *Andrographis paniculata* (Burm. f.) Wall. ex Nees

๒.๒ ส่วนที่ใช้ ส่วนเหนือดิน

๓. ข้อบ่งใช้

๓.๑ บรรเทาอาการท้องเสียชนิดที่ไม่เกิดจากการติดเชื้อ เช่น อุจจาระไม่เป็นมูกหรือมีเลือดปน

๓.๒ บรรเทาอาการเจ็บคอ

๓.๓ บรรเทาอาการของโรคหวัด (common cold) เช่น เจ็บคอ ปวดเมื่อยกล้ามเนื้อ

๖. ยาขิง

๑. ชื่อยา ยาขิง

๒. ตัวยาสำคัญ ผงจากเหง้าขิง ที่มีน้ำมันหอมระเหย ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๒.๐ โดยปริมาตรต่อน้ำหนัก (v/w)

๒.๑ ชื่อวิทยาศาสตร์ *Zingiber officinale* Rosc.

๒.๒ ส่วนที่ใช้ เหง้าแก่

๓. ข้อบ่งใช้

๓.๑ บรรเทาอาการท้องอืด ขับลม แน่นจุกเสียด

๓.๒ ป้องกันและบรรเทาอาการคลื่นไส้ อาเจียน ที่มีสาเหตุจากการเมาเรือ

๓.๓ ป้องกันอาการคลื่นไส้ อาเจียน หลังการผ่าตัด

๗. ยาวานหางจระเข้

๑. ชื่อยา ยาวานหางจระเข้

๒. ตัวยาสำคัญ วุ้นสดจากวานหางจระเข้

๒.๑ ชื่อวิทยาศาสตร์ *Aloe vera* (L.) Burm.f.

๒.๒ ส่วนที่ใช้ รุ้นสดจากใบของว่านหางจระเข้

๓. ข้อบ่งใช้

บรรเทาอาการแสบร้อนเนื่องจากไฟไหม้ น้ำร้อนลวก

บัญชีแนบท้ายประกาศกระทรวงสาธารณสุข
เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไขของผลิตภัณฑ์สมุนไพรขายทั่วไป พ.ศ. ๒๕๖๙

บัญชี ๒ รายการกลุ่มสรรพคุณยาจากสมุนไพรที่เป็นผลิตภัณฑ์สมุนไพรขายทั่วไป

- (๑) ยาขับลม แก้อืดท้องอืด ท้องเฟ้อ บำรุงธาตุ
- (๒) ยาบำรุงธาตุ เจริญอาหาร
- (๓) ยาแก้ลมวิงเวียน
- (๔) ยาถ่าย หรือยาระบาย
- (๕) ยาแก้ท้องเสีย
- (๖) ยาแก้ไข้
- (๗) ยาบรรเทาอาการหวัด
- (๘) ยาบรรเทาอาการคัดจมูกเนื่องจากหวัด (ยาสำหรับใช้ภายนอก)
- (๙) ยาแก้ร้อนใน
- (๑๐) ยาบรรเทาอาการเจ็บคอ
- (๑๑) ยาบรรเทาอาการแผลในปาก
- (๑๒) ยาแก้คันเป็นผื่น
- (๑๓) ยาบรรเทาหัด อีสุกอีใส
- (๑๔) ยาแก้ไอ ขับเสมหะ
- (๑๕) ยากษัยเส้นหรือยาบรรเทาอาการปวดเมื่อย
- (๑๖) ยาบรรเทาโรคผิวหนัง
- (๑๗) ยาถ่ายพยาธิตัวกลม
- (๑๘) ยาบรรเทาอาการคันคันตามผิวหนัง
- (๑๙) ยาแก้กลากเกลื้อน (ยาสำหรับใช้ภายนอก)
- (๒๐) ยาแก้หิด (ยาสำหรับใช้ภายนอก)
- (๒๑) ยาบรรเทาฝีแผล (ยาสำหรับใช้ภายนอก)
- (๒๒) ยาบรรเทาแผลไฟไหม้ น้ำร้อนลวก (ยาสำหรับใช้ภายนอก)
- (๒๓) ยาบรรเทาอาการแมลงกัดต่อย (ยาสำหรับใช้ภายนอก)
- (๒๔) ยาบำรุงร่างกาย

หมายเหตุ:

๑. (๓) ยาแก้ลมวิงเวียน หมายถึง ยาที่ใช้สำหรับอาการที่รวมอาการของลมกองละเอียด เช่น หน้ามืด ตาลาย